

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Trávení volného času mládeže v Klatovech

Leisure activities of the youth in Klatovy

Libuše Nová

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Nováková

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Biologie, geologie a environmentalistika se zaměřením na
vzdělávání - Výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělávání

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Trávení volného času mládeže v Klatovech vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 20. 07. 2015

.....

podpis

Chtěla bych poděkovat PhDr. Daniele Novákové za věnovaný čas při zpracovávání mé bakalářské práce a její rady.

Velké díky, patří mé rodině a mému příteli Janovi.

ANOTACE

Bakalářská práce na téma Trávení volného času mládeže v Klatovech je rozdělena na dvě části. Teoretická část práce obsahuje základní informace o volném čase, mládeži a vybraných školských i neškolských zařízení pro výchovu ve volném čase v Klatovech. V praktické části bylo provedeno dotazníkové šetření. Cílem bylo porovnat trávení volného času žáků gymnázia oproti žákům středního odborného učiliště v Klatovech. Všechna získaná data jsou znázorněna v grafech.

KLÍČOVÁ SLOVA

volný čas, mládež, zájmový útvar, výchova, střední škola, mimoškolní výchova

ANNOTATION

Bachelor thesis named „Spending of free time of youth in Klatovy“ is divided into two parts. Theoretical part comprises basic information about free time, youth and selected school and non-school institutions for free-time education in Klatovy. Questionnaire enquiry was carried out in practical part. Main goal was compare spending of free time of secondary grammar school students against specialized school students in Klatovy. All acquired facts are represented in graphs.

KEYWORDS

leisure time, youth, interest unit, education, high school, after-school education

Obsah:

1 ÚVOD	8
2 Volný čas	10
2.1 Vymezení pojmu	10
2.2 Funkce volného času	11
2.3 Složky volného času	12
2.4 Vznik a rozvoj volného času	12
2.4.1 Zkrácení pracovní doby	12
2.4.2 Urbanizace	13
2.5 Nejvýznamnější činitelé a jejich podíl na způsobu trávení volného času	14
2.5.1 Vývoj jedince	14
2.5.2 Vliv rodiny	14
2.5.3 Vliv vrstevníků	15
2.5.4 Vliv školy	17
2.5.5 Vliv hromadně sdělovacích prostředků a informačních technologií	18
2.6 Účastníci volného času	19
2.7 Diferenciace účastníků volného času	19
2.7.1 Věk	19
2.7.2 Pohlaví	19
2.7.3 Fyzická kondice a zdravotní stav	20
2.7.4 Psychická kondice	20
2.8 Odmítnutí a podcenění volného času	20
2.9 Nuda	21
3 Mládež	23

3.1 Definice pojmu mládež.....	23
3.2 Jakou mládež bychom si přáli?.....	23
3.3 Současná generace dospívajících.....	24
3.4 Psychologické problémy dospívání	24
3.4.1 Pubescence.....	24
3.4.2 Zájmy dospívajících.....	26
3.4.3 Období adolescence	26
3.4.4 Zájmy adolescentů	28
3.5 Žebříček hodnot u mládeže.....	29
4 Výchova mimo vyučování	30
4.1 Funkce výchovy ve volném čase	30
4.2 Přehled zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech.....	32
4.2.1 Vybraná školská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování pro mládež.....	32
4.2.2 Vybraná neškolská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo pro mládež....	35
5 Výzkumná část.....	41
5.1 Cíl výzkumu.....	41
5.2 Výzkumné otázky	41
5.3 Metoda šetření.....	42
5.4 Charakteristika výzkumného vzorku	42
5.5 Průběh šetření	42
6 Analýza a interpretace dat.....	43
7 DISKUZE	61
8 ZÁVĚR	63
SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ	64
PŘÍLOHY	68

„A co má dítě dělat, když nemá co dělat?“

(Autor neznámý)

1 ÚVOD

Každý člověk v naší společnosti má právo na svůj volný čas. Je to čas svobodné volby, tudíž nemůžeme nutit celou vesnici, aby přišla na večerní zábavu nebo workoholika vyhodit z práce, protože odmítá svůj volný čas. Je na každém z nás, jestli svůj život obohatíme pestrými volnočasovými aktivitami nebo dáme přednost pasivnímu ležení před televizí. Než se tak u některých stane je v dnešní době velká snaha tomu zabránit. A kdy jindy začít člověka ovlivňovat než v dětském věku a mládí?

V dnešní době přitahuje volný čas dětí a mládeže zvláštní pozornost odborníků. Více nad ním přemýšlí rodiče i pedagogové. Důvod je prostý. Všichni si uvědomují, že je potřeba volný čas vhodně pedagogicky ovlivňovat. Pokud by se tak nestalo, je velké riziko, že se děti a mládež uchýlí k pasivitě nebo k rizikovému chování. Pokud mladí lidé pocítují nudu, můžou se snadno přidat k partě, která užívá návykové látky.

Tato bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se skládá ze čtyř kapitol. Druhá kapitola definuje pojem volný čas, protože je důležité vědět, co do volného času patří a co tam nepatří. Dále jsou uvedeny funkce volného času a jeho historický vznik. Velká část práce je věnována nejvýznamnějším činitelům a jejich podílu na způsobu trávení volného času. Je zvláštní se zamyslet nad všemi lidmi a věcmi, kteří nás nějakým způsobem ovlivňují, i když si to možná ani sami neuvědomujeme. Další část práce je věnovaná vymezení účastníků volného času a jejich diferenciací. Je totiž rozdíl v trávení volného času u 15leté dívky a 20letého muže. Další téma je věnováno odmítnutí a podcenění volného času. Ano, jsou mezi námi i tací, kteří volný čas považují za něco neužitečného.

Třetí kapitola je celá věnována mládeži. Obsahuje definici mládeže, popis období dospívání spolu se zájmy dospívajících a jejich hodnotami.

Čtvrtá kapitola je věnována výchově mimo vyučování. Kapitola vymezuje funkce výchovy ve volném čase. Tuto funkci zajišťují různá školská i neškolská zařízení, která jsou pro moji práci vybrána pouze z Klatov.

Praktická část práce se zabývá porovnáním trávení volného času u žáků gymnázia a u žáků středního odborného učiliště v Klatovech. Cílem bylo zjistit, zda má mládež nějaký zájmový kroužek na který pravidelně dochází, a kolik času jim zabere příprava do školy, což se jistě odrazí na množství volného času. Někdy se můžeme setkat s názorem, že žáci gymnázia jsou elita národa, která tráví veškerý čas jen učením, a žáci odborného učiliště mají plno volného času, který věnují televizi, internetu nebo užívání návykových látek, což si ověřím dotazníkovým šetřením. Dalším cílem bylo zjistit, s kým mládež tráví nejraději svůj volný čas. Dále si chci ověřit, zda dotázaná mládež bude znát vybraná školská i neškolská zařízení pro výchovu ve volném čase v našem městě. Všechna vybraná zařízení, která se objevila v dotazníku, jsou popsána v teoretické části práce. Dále jsem se chtěla dozvědět, zda mládež využívá svůj volný čas podle svých představ a pokud ne, co jim brání.

Pro svoji práci jsem vybrala město Klatovy. Je to město, které leží v Pošumaví a je označováno jako „brána Šumavy“. V tomhle městě jsem prožila svoje středoškolská léta. A protože jsem bydlela na internátu a můj čas nezabíralo dojíždění domů jako ostatním spolužákům, hledala jsem možnosti, jak se ve svém volnu v Klatovech zabavit. I když nabídka volnočasových aktivit byla opravdu pestrá, já si vybrala pouze kurzy znakového jazyka, na které jsem docházela tři roky.

2 Volný čas

2.1 Vymezení pojmu

První knihu, kterou jsem začala číst na toto téma, byla od Radoslava Seluckého z roku 1996. Byl to přední badatel v oblasti volného času v Československu. Ve své knize uvádí, že pojem volný čas je znám více než dva tisíce let.

Aristoteles byl názoru, že volný čas má být zasvěcen vědě, čtení veršů, poslouchání hudby a filozofii. Plútarchos zase považoval volný čas za míru lidského štěstí. Na světě bychom si měli vážit plno věcí, ale volného času taky, i když si to nyní možná neuvědomujeme. Kdybychom dnes od někoho dostali volný čas přesně časově vymezený, hraničilo by to s otroctvím. (Selucký, 1996)

Definice volného času je spousta a každý autor vyzdvihuje něco jiného.

Pávková (1999) ve své knize uvádí, že volný čas v nás vyvolává libé představy, pocit svobody a poklidu. V osobním volnu se většina z nás věnuje činnostem, které nás baví a věcem, které nás uspokojují.

Hofbauer (2004) uvádí, že ve volném čase nevykonáváme činnosti pod tlakem a je to čas, který nám zbyde po splnění pracovních i nepracovních povinností.

Hájek a kol., (2004) rozděluje volný čas na několik typů. Uvádí, že do volného času patří odpočinek, zábava, dobrovolné vzdělávání, zájmové činnosti. Vymezuje, co do volného času dětí nepatří a nazývá to časem vázaným. Patří sem vyučování, sebeobsluha, péče o zevnějšek, povinnosti spojené s chodem domácnosti, spánek, hygiena. Oproti tomu staví čas povolný, kam patří kutilství, ruční práce a zahrádkářství, jsou to činnosti přinášející radost a zároveň i užitek. Někteří lidé si z těchto činností vytvoří svého koníčka. Mezi povinnostmi a zábavou nevede přesná hranice. Co pro jednoho může být povinností, pro druhého může být forma zábavy.

Pávková (1999) uvádí, že je důležité, aby volný čas dětí a mládeže byl z výchovného hlediska pedagogicky ovlivňován. Děti potřebují citlivé vedení, ještě se neumí orientovat ve všech oblastech zájmové výchovy a nemají dostatek zkušeností. Vedení mládeže nemůže být násilné a nabízené činnosti musí být pestré, zajímavé a účast na nich dobrovolná.

Mládež má relativně hodně volného času. Samozřejmě nemůžeme hovořit za všechny stejně. Jelikož v dnešní době stoupá náročnost studijních oborů, musí se mládež soustředit více na studium a méně zahálet. V knize Riziková mládež Labáth (2001) uvedl, že nejméně volného času mají studenti gymnázia a nejvíce volného času mají studenti učebních oborů. Tímhle tvrzením se budu zabývat ve své praktické části, kde bude porovnáno trávení volného času gymnazistů a učňů.

Pávková (1999) uvádí, že naše společnost by se měla zajímat, o to jak děti a mládež tráví svůj volný čas. Výchovu ve volném čase nemůže plně zastoupit rodina, byť je to jeden z nejdůležitějších faktorů. Rodina nemá pro tuto funkci dostatek času ani materiální vybavení a odbornou kvalifikaci.

Otázkou je, zda by měla rodina poslat své dítě na organizovanou aktivitu, která je většinou placená a má určitý smysl nebo doufat, že si dítě najde vhodnou neorganizovanou aktivitu samo a nepodlehne přitom počítačovým hrám, sezení u televize nebo se nezaplete s nevhodnou partou.

2.2 Funkce volného času

Funkce volného času byla definovaná v každé použité publikaci. Pro tuto práci byla vybraná definice z knihy od Břetislava Hofbauera (2004), který citoval německého pedagoga volného času Horsta W. Opaschovského.

- Zotavení a uvolnění	-Zlepšení komunikace
- Odstranění frustrací	-Kulturní rozvoj sebe samých
- Výchova a vzdělání	-Podílení se na vývoji společnosti
- Hledání smyslu života	-Stabilizace rodinného života

Hájek a kol., (2004) ve své publikaci cituje francouzského sociologa Joffreho Dumazediera, který rozlišuje 3 složky volného času.

2.3 Složky volného času

Složka relaxační: patří sem fyzický a duševní odpočinek, dále „dolce far niente“ neboli sladké nicnedělání. Nepatří sem odpočinek, který je nezbytný pro biologickou obnovu našich sil. Dále sem neřadíme poflakování, zahálení a lenošení.

Složka zábavy: do této složky patří aktivní odpočinek a pasivní zábava (televize, poslech hudby, kino, koncerty, posezení s přáteli, činnost v zájmovém útvaru, rekreační sportování, návštěvy)

Složka sebevzdělávací a vzdělávací: do této složky patří aktivity, kterými si rozšiřujeme svůj obzor, dovednosti a činnost v organizacích a pěstování koníčků

Jak ve své publikaci poukazuje Spousta (1994) bylo by vhodné, aby člověk ve volném čase obnovil své síly a celkově si oddechl. Intelektuál by se měl po práci věnovat manuální činnosti, sedavé zaměstnání naopak vystřídat svalovou námahou. Mechanická a fyzicky těžší práce si žádá o intelektuální činnosti. Bohužel, zvykem je, že lidé ve volném čase nedohánějí ani nedoplňují to, o co je práce připravuje. Často se stává, že lidé přijdou domů a pokračují v činnostech, které se podobají jejich práci. Úzká pracovní specializace brání člověku v rozvoji, jak v osobním, tak ve volném čase.

2.4 Vznik a rozvoj volného času

Vznik a rozvoj volného času popsal ve své knize Hofbauer (2004).

2.4.1 Zkrácení pracovní doby

Vše začalo tím, že se pracovní doba pomalu zkracovala. Zkrácením pracovní doby u dospělých a její odstranění u mladistvých a dětí způsobilo přeměnu času povinnosti a podřízenosti v čas svobodné volby.

Vývoj pracovní doby však neprobíhal jednosměrně. Ve Středověku se pro Evropu udávalo až 2500 hodin práce za rok (6,8 hod /den).

Postupně docházelo ke snižování svátečních dní, takže kolem roku 1750 činila pracovní doba až 3167 hodin za rok (8,6 hod/den). J. J. Ryba musel obhajovat i čas pro školní docházku a volný čas nebral v úvahu. Tvrdil, že pokud necháme dítěti 7-8 hodin na spánek, 2 hodiny na jídlo, 10 hodin na práci, zbývají 4 hodiny na školní povinnosti. Kolem roku 1900 převládal v Evropě šedesátihodinový pracovní týden. Postupně docházelo k omezení pracovní doby až na 40 hodin týdně. Krátké přerušení tohoto vývoje měla za následek druhá světová válka. V následujících desetiletích došlo k přechodu na pětidenní pracovní týden.

2.4.2 Urbanizace

Růst počtu obyvatel ve městech má vliv na hromadění volného času do územního a sociálního prostoru. Lidé se soustředí do měst a s nimi přichází i jejich fond volného času, což vede k vytvoření specifického prostředí. Život ve městě umožňuje individuální i společné aktivity. Při volnočasových aktivitách vytváříme mnoho kontaktů s vrstevníky nebo se starší generací. Město je však prostředí anonymity, odtažitosti, nezávaznosti a místem sociálně patologických jevů (chudoba, násilí, bezdomovci, zdravotní problémy).

Kaplánek (2012) popisuje některé části města, která jsou vhodné pro pohybové a umělecké aktivity. Šedivé betonové zdi, mosty, nadjezdy, metro, podchody, paneláky přispívají k pocitu osamělosti uprostřed davu. Existuje tu míra anonymity na straně jedné a potřeba identifikace s vrstevníky na straně druhé.

Řada mladých lidí se realizuje prostřednictvím svých zájmů, které jsou reakcí na takovýto typ prostředí. Jednou formou projevu nespokojenosti a potřebou vyjádřit se na veřejném prostoru je streetart. Patří sem graffiti, nálepky, instalace 3D objektů.

Rozdíly mezi sociálně úspěšnými a znevýhodněnými skupinami obyvatel se vyhrocují. Pro sociálně úspěšné jsou připraveny dobré až vynikající zařízení s vysokou úrovní. Pro znevýhodněné skupiny jsou k dispozici ulice, náměstí a místa spontánního shromažďování.

Lidé z města přináší své aktivity i mimo město (chalupaření, pobyty v přírodě). Mnohé děti si tento způsob realizace volného času osvojí a přinesou do dospělosti. Změnou prochází i volný čas obyvatel vesnic. Na některých místech zanikají kulturní zařízení a školy, které představovaly rozvoj obce. Roste mobilita dětí, které za volnočasovými aktivitami dojíždí. (Hofbauer, 2004)

2.5 Nejvýznamnější činitelé a jejich podíl na způsobu trávení volného času

2.5.1 Vývoj jedince

Jak uvádí Pávková (1999) individualita člověka se vytváří během ontogenetického vývoje. Tento vývoj je ovlivněn mnoha činiteli. Už po početí jedince na něj začínají působit vlivy prostředí. Některé předpoklady si dítě přináší narozením. Jsou to vrozené předpoklady a vloh, které jsou získané v průběhu prenatálního vývoje nebo zděděné.

2.5.2 Vliv rodiny

Jak uvádí Spousta (1999) názory na rodinnou výchovu se vyvíjeli spolu se společnostmi. Na počátku druhé poloviny 20. století byla prosazována zaměstnanost obou rodičů. Rodiče měli přenechat výchovu svých dětí na specializovaných institucích a využít svůj volný čas pro sebevzdělávání, politickou činnost a zájmové aktivity.

V této době vznikalo plno institucí pro výchovu dětí a mládeže v době mimo vyučování. Na počátku 60. let tvrdili odborníci, že rodina má nezastupitelné místo a proto se na mnoha místech se u nás objevily snahy o napodobení rodinného života v některých zařízeních, v nichž jsou děti trvale nebo dlouhodobě bez rodiny.

Příkladem jsou dětské domovy rodinného typu, SOS vesničky s matkami, příležitost pro pěstounskou a adoptivní péči. Tyto fakty svědčí o postupném uznávání významu rodiny.

V současné době mají rodiče hlavní odpovědnost za výchovu dětí. Na rodinu dopadají celkové a dlouhodobé důsledky výchovy jejich dětí. Škola a výchovné instituce odpovídají jen za určitou oblast výchovy a ani v těchto případech není jejich odpovědnost zcela stoprocentní.

Rodiče spolu rozhodují o výběru vhodného zařízení pro dítě, ovlivňují jeho přístup ke vzdělání, platí školné, pomáhají při volbě povolání. Od určitého věku dítěte není rodina schopna zajistit úplný vývoj vlastními silami. Na výchově dětí ve volném čase se podílí spolu s rodinou i škola, učitelé v době mimo vyučování, státní a soukromé výchovné instituce, další organizace (zdravotnické, ekologické, sportovní) a hromadné sdělovací prostředky.

Z postavení rodiny vyplývá několik závěrů:

- Rodiče jsou v tomto smyslu nejdůležitější domácí pedagogové, všichni ostatní rodiče pouze doplňují.
- Pokud rodiče věnují svému dítěti určitý čas, ještě to nemusí znamenat kladnou odezvu. Závisí na působení kulturních, morálních a pedagogických činitelů.
- Rodiče jsou zodpovědní za výchovu svých dětí nejen v rodinném prostředí, ale kompletně.

Jak uvádí Spousta (1994) předpokladem pro úspěšnou rodinnou výchovu je dobrý životní styl rodičů. Děti přebírají vzorce chování od svých rodičů, proto by rodiče měli regulovat svůj život tak, aby své děti ovlivňovali více pozitivně než negativně. Už od počátků rodinné výchovy se dětem vštěpují mravní rysy (čestnost, pravdomluvnost, ukázněnost, úcta k starším lidem, statečnost, skromnost, vytrvalost).

Rodina motivuje děti k učení, podílí se na utváření vztahu k lidem žijícím v okolí. Dítě se seznamuje s rodinnými názory a postoji. Dítě někdy přijímá omyly a předsudky. Rodiče by dětem měli pravidelně svěřovat některé domácí práce. Vztah k práci je důležitý faktor, který určuje profesní a životní dráhu každého člověka.

2.5.3 Vliv vrstevníků

Vrstevnický vztah neboli peership je jedinečný a těžko nahraditelný typ vztahu. V období adolescence jsou vrstevnické skupiny díky své dynamice nezastupitelným výchovným činitelem. (Macek, 2003)

Jak uvádí Hofbauer (2004) tyto skupiny vznikají nejprve v místě bydliště, později se jejich dosah zvětšuje. Je to výraz potřeby člověka navazovat neformální mezilidské vztahy v širším okruhu. Vrstevníci mezi sebou hodně komunikují a vzájemně na sebe aktivně působí. Adolescenti rádi někoho napodobují a mají radost, pokud i je někdo napodobuje.

Vrstevníci tráví mnoho hodin společnými diskuzemi a planými řečmi. Jedinci mají dobrý pocit, pokud jsou vrstevníky viděni a respektováni, což posiluje jejich pocit důležitosti. Účastníci skupiny sdílejí stejné zkušenosti, podobné problémy, nejistotu a nejasnost. Charakter vrstevnických vztahů se však v průběhu adolescence mění.

V časně adolescenci vznikají malé skupiny neboli party (cliques). Mají většinou kolem šesti členů a vyznačují se neformálností a vysokou soudržností. Tyto skupiny nejsou smíšené, jsou dívčí nebo chlapecké. Vyznačují se každodenním setkáváním a komunikací. V čele mají vůdčí osobnost s výraznými femininními nebo maskulinními rysy, což ostatní ve skupině obdivují.

Ve střední adolescenci se dívčí a chlapecké skupiny začínají setkávat ve větších skupinách (crowds). Patří sem večírky, kde dochází k zahajování heterosexuálních erotických kontaktů. Tyto kontakty jsou považovány za něco odvážného a prestižního, o čemž se potom nadále mluví v malých skupinách.

Ve třetí fázi vlivem účasti na společných akcích dochází ke vzniku partnerských heterosexuálních vztahů. Nejčastěji je tak vytvoří vedoucí těch původních malých skupin. Ostatní členové se dále setkávají izolovaně od ostatních na schůzkách. První opouští skupinu její nejvyspělejší vůdce.

Ve čtvrté fázi vznikají heterosexuální malé skupiny. Tyto skupiny spolu navzájem komunikují a vytvářejí opět velké skupiny. V páté fázi dochází k zániku velkých skupin a malé skupiny setrvávají na bázi hlubšího přátelství.

Pozitivně zaměřené vrstevnické skupiny se věnují společným hrám, soutěžím, sportování, zábavě nebo zkoumání svého okolí, což podněcuje intenzivní zážitky, trvalé vzpomínky a hlubší osobní vztahy.

Tyto skupiny mají různý stupeň koheze a délku trvání. (Hofbauer, 2004)
Pokud se adolescent nezařadí do nějaké vrstevnické skupiny, pocituje to jako sociální stigma. (Macek, 2003)

Pozitivním využitím vrstevnické skupiny jsou peer programy, které se využívají k prevenci nežádoucího chování dětí a mládeže. Tyto programy vedou speciálně připravení odborníci z řad žáků školy. Dospívající jedinec je často ovlivnitelnější názorem vrstevníků než názorem dospělých. Peer aktivista vytváří zářivý příklad vhodného chování pro své vrstevníky nebo funguje jako nekvalifikovaný poradce. (Pávková, 1999)

I když, jsou adolescenti orientováni na vrstevníky, neznamena to, že jsou odcizení vůči rodině. Řada dospívajících se hádá s rodiči. Každý má jiný názor na oblečení, úklid v pokoji, drobné práce v domácnosti, venčení psa, školní povinnosti, vynášení odpadků. I přes tohle všechno má plno adolescentů své rodiče v úctě, chovají k nim respekt a doufají, že jsou na ně rodiče pyšní. (Jedlička, 2004)

2.5.4 Vliv školy

Žáci pobývají ve škole přibližně 180 dnů v roce. Vstávají brzo ráno, dojíždí za výukou a zpět domů. Po škole se zabývají aktivitami mimo vyučování a dělají domácí úkoly. Jak moc se dotázaní žáci věnují školní přípravě, bude zjištěno dotazníkovým šetřením v praktické části.

Důležitost vzdělání za posledních sto let vzrostla a jeho role jako činitele se rozšířila. Výuka je koncipovaná tak, aby se děti staly aktivními členy společnosti a přijaly společenské normy. V učebnicích se stále častěji nachází varovné signály před špatným chováním některých lidí. Škola rozvíjí celý soubor základních dovedností.

Děti mohou být účastníky třídní samosprávy nebo se podílejí na realizaci školního časopisu. Výchovně vzdělávací instituce mají za úkol připravit mladé lidi pro svět práce.

Škola může své studenty začlenit do různých odborných výcvikových programů, čímž otevírá dveře svým absolventům do mnoha zaměstnání. Škola uvádí jedince do velkých a neosobních organizací. V rodině jsou děti oceňovány podle toho, kým jsou (nejstarší dcera, nejmladší bratr), ne jak se předvádějí navenek. Mezi rodiči a dětmi jsou vztahy osobní a emocionální. Naproti tomu ve škole jsou děti oceňováni jmenovitě, podle toho, jak se prezentují při zkoušení nebo podle chování. Vztah mezi žákem a učitelem je více formální než emocionální. (Jedlička, 2004)

2.5.5 Vliv hromadně sdělovacích prostředků a informačních technologií

Veřejnoprávní a komerční média nabízejí celou řadu produktů, které jsou zaměřeny na všechny věkové skupiny. Nabídka je opravdu široká od dětských knížek až po počítačové hry. (Pávková, 1999) Jak uvádí Jedlička (2004), televize nabízí celou řadu dětských pořadů, bohužel se v nich objevuje násilí.

Sledování TV pořadů způsobuje, že se děti cítí starší, než ve skutečnosti jsou. Sledování televize zabírá hodně času mladých lidí, někteří tráví u televize 2-3 hodiny denně jiní i více. Kolik hodin denně sledují televizi studenti gymnázia a odborného učiliště bude zodpovězeno v praktické části práce.

Televize ukazuje dětem svět, který ještě neznají. Ukazuje cizí kulturu, umění, přírodu, romantiku, alkoholismus a kriminalitu. Nelze přímo říct, že televizní vysílání dětem přímo škodí, protože kdo neviděl poslední díl seriálu, nemůže se druhý den zapojit do konverzace se svými vrstevníky a může se cítit ostraněný.

Sledování TV má také funkci relaxační, v tuto dobu na dítě nikdo neklade požadavky a může u programu v klidu odpočívat. Někteří nevěnují TV plnou pozornost a využívají ji jenom jako kulisu při jídle, hře, při setkání s rodinou.

Bylo provedeno mnoho výzkumů, kde se zkoumalo, zda děti které sledují nevhodné pořady, jsou více agresivní než děti, které sledují pořady neutrální. Závěry uváděly, že televize neučí agresivitě, ale posiluje již existující predispozice pro nebo proti agresii. (Jedlička, 2004)

2.6 Účastníci volného času

Účastníci volného času jsou děti, mládež a dospělí, kteří mezi nimi působí. Úmluva o právech dítěte definuje každé dítě jako lidskou osobu mladší 18 let, pokud dle právního řádu dané země nedosahuje plnoletosti dříve. (Hájek, 2011) Širší označení má mládež. Toto označení je typické pro sociologii a pedagogiku a je charakteristické věkem od 15-22 let. (Macek, 2003)

Dospělí (starší 18 let) jakožto účastníci volného času mají plno funkcí. Přihlížejí objektivně k možnostem, potřebám a zájmům dětí a mládeže a s nimi stanovují výchovné a vzdělávací cíle aktivit. Jsou to organizátoři a účastníci při plnění těchto cílů. Umožňují se všestranně a v největší míře podílet na aktivitách a vytvářejí u dětí a mládeže pozitivní vztah k volnému času. (Hájek, 2011)

2.7 Diferenciace účastníků volného času

Podle Hájka (2011) se reální a možní účastníci strukturují podle různých hledisek. Některá hlediska jsou trvalá (pohlaví) a jiná relativně stabilní (sociální status), další jsou dynamická (věk, zájmy).

2.7.1 Věk

Trávení volného času se nejvíce mění s věkem. Pro předškolní dítě neexistuje rozdíl mezi hrou a prací. Aktivita je rozdělena spánkem a bděním.

Ve školním věku může dítě vnímat domácí úkoly jako práci, a proto se školní děti těší na víkendy a prázdniny. V období puberty pak dochází ke změnám zájmů a zaměření. Dítě by se nemělo seberealizovat pouze ve škole a nemělo by se pořád jen učit. (Spousta, 1994)

2.7.2 Pohlaví

Pohlaví je činitel, který podmiňuje účast na volnočasových aktivitách. Účast chlapců a děvčat se na různých aktivitách mění.

Dnes se dívky účastní nejen aktivit, které jsou určené přímo pro ně (např.:dívčí sbory, aerobic), ale začaly se účastnit i aktivit, které jsou „typické“ pro muže (adrenalinové sporty, technické zájmy, bojové sporty, maraton). (Hájek, 2011) Existuje mnoho rozdílů ve volném čase mezi mužem a ženou. Ženy obvykle tvrdí, že nemají dostatek volného času. Námahu za porod dětí a jejich výchovu si kompenzují zvýšenou péčí o své tělo a zkrášlováním. Ženy jsou více extrovertní. Muži jsou naopak často schovaní v garáži nebo mají práci kolem zahrady a většinou tvrdě pracují. (Spousta, 1994)

2.7.3 Fyzická kondice a zdravotní stav

Na jedné straně jsou špičkoví sportovci, na straně druhé je plno lidí, kteří zanedbávají svojí fyzickou kondici. Mezi nimi je zvláštní skupina obézních lidí. Člověk je bytost, která činí, měla by vyzařovat aktivitou.

2.7.4 Psychická kondice

Je dána našim temperamentem, výší IQ, energičností. Výbava psychická s výbavou fyzickou udávají do určité míry životní styl. (Spousta, 1994)

Pávková (1999) vymezuje životní styl jako souhrn našich životních forem, které jedinec aktivně prosazuje. Životní styl zahrnuje hodnotovou orientaci jedince, projevuje se v chování, ve způsobu využívání materiálních i sociálních životních podmínek. Každý z nás má svůj systém hodnot. Jak uvádí Spousta (1994) hodnota odpovídá našim potřebám, zájmům, náklonnostem. Hodnota je to, po čem člověk touží, co si přeje a oč usiluje. K hodnotě jsme vázáni citem a vůlí. O hodnotu se snažíme a zápasíme o ni.

2.8 Odmítnutí a podcenění volného času

Z hlediska volného času lze dělit lidi podle toho, jakou hodnotu volnému času přisuzují. Někteří lidé mají jako hodnotu práci a volný čas považují za něco nesprávného. Podceňování ani přeceňování volného času není správné.

Bylo by vhodné, aby člověk uměl uvést v soulad pracovní i jiné povinnosti a svůj volný čas. (Pávková, 1994) Jak uvádí Hofbauer (2004) někteří volný čas odmítají.

Práce se stává přeceňovaná a pracovní doba neúprosň zasahuje do volného času a narušuje ho. Zda odmítneme volný čas, je jen naše věc. Tlak z ekonomického a společenského prostředí nás nutí usilovat o čím dál lepší pracovní kariéru. Někdy bývá nadměrné pracovní úsilí spojeno pouze se zachováním životní úrovně nebo zlepšení sociálního statusu rodiny. Důsledkem je workoholismus, což je druh závislosti, jež potlačuje volný čas a oslabuje mezilidské vztahy. Naopak pro některé lidi jsou podstatnou náplní života volnočasové aktivity a práce je pro ně zlo. (Pávková, 1994)

Podcenění volného času u dětí a mládeže může mít svoje nežádoucí důsledky. Někteří rodiče „nemají čas“ na své děti. (Hofbauer, 2004) Dříve spolu rodiny trávily více volného času než dnes. Někteří rodiče jsou schopni poskytnout dětem plno věcí, ale nezajímají se o volnočasové aktivity svých dětí. V opačné situaci se rodiče zajímají o volný čas, ale z finančních důvodů nemohou nabídnout mnoho. Rodiče musí se svým potomkem strávit určitý čas, protože tím se dítě rozvíjí. Drahé dárky nenahradí čas strávený společně s rodinou. Pro dítě je důležitá komunikace a pocit, že je respektováno. (Volný čas a prevence u dětí a mládeže, 2002, online)

2.9 Nuda

Rodiče by neměli dopustit, aby se jejich dítě nudilo. Sladké nicnedělání se nemůže stát náplní volného času. Ideální je, pokud rodiče svým příkladem ukazují možnosti, jak má dítě trávit volný čas. Důležité je nastavit určitý režim v rodině, aby dítě znalo svojí roli, práva a povinnosti. (Pedagogická orientace 3, 2008, online)

Nuda je vážný problém společnosti a vzniká s narůstajícím volným časem. Objevuje se problém, jak volný čas naplnit. Někdy aktivity kompenzující nudu neplní zcela svojí funkci. Osobnost jedince zůstává nezasažená a aktivita nevzbuzuje žádné emoce ani fantazii. Pocit prázdnoty nemizí, ba naopak stále přetrvává a jedinec začne hledat nové způsoby, jak se nudy zbavit. Nuda vzniká tehdy, kdy nejsme schopni reagovat na podněty, které nacházíme v prostředí.

Nuda se u mladých lidí označuje jako neurotická deprese či nevědomá deprese. Tato situace může vyústit v hledání nových náhradních únikových aktivit.

Například užíváním návykových prostředků jako jsou alkohol nebo drogy. Nenaplněný volný čas má tendence k násilí a destruktivitě. (Hájek, 2011)

Zda se dotázaná mládež nudí a užívá ve svém volném čase návykové látky, bude zjištěno v praktické části práce.

3 Mládež

3.1 Definice pojmu mládež

Hofbauer (2004) definuje mládež jako mladé lidi ve věku kolem 15-26 let. Mladá generace je velká, sociálně rozdělná skupina osob, která se vyznačuje podobným stylem myšlení a jednání. Tato generace prožívá socializaci ve stejných kulturních podmínkách.

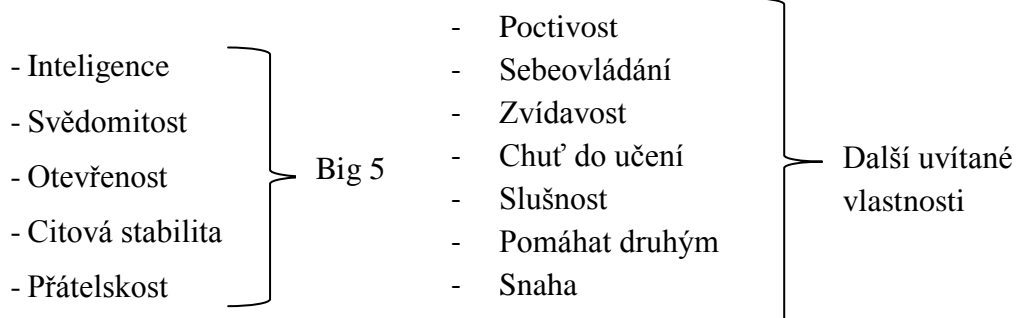
O mládeži existuje řada mýtů. Každá starší generace si stěžuje na chování současné mládeže. Starší lidé porovnávají své mládí s mládím současné mládeže a vidí ho jako zkažené. Na druhé straně zase mládež vidí starší generaci jako konzervativní a nechápající novou dobu. Mládež je nejcitlivější skupinou ve společnosti, citlivě vnímá změny ve společnosti a měnící se podmínky. (Sak, 2004)

Mládež netvoří jednolitou skupinu, ale existují v ní skupiny s odlišnými hodnotovými orientacemi. Na jedné straně je část mládeže, která se zajímá o veřejné dění, a na druhé straně je většina mladé generace nastavena na orientaci vlastního ega. Snižuje se odpovědnost za druhé a klesá chuť ke zdokonalování sebe sama. Vnitřní život této mládeže je chudý, což je jedním z důvodů zvyšujícího se zájmu o drogy. (Mládež České republiky, 2008)

3.2 Jakou mládež bychom si přáli?

Ve shodě s odborníky by si lidé přáli, aby děti a mládež měly pět základních vlastností (nazývaných Big five). (Mládež České republiky, 2008)

Patří sem:

3.3 Současná generace dospívajících

Současná mládež již nepocituje dospívání jako období, které je doprovázené krizí, konflikty, podřízením se autoritě a společenským normám. Ve srovnání s minulostí si dospívání uvědomují jako volný prostor, který je třeba zaplnit. Dnešní dospívající se odlišují od předchozích generací jinou osobní zkušeností. To co dříve bylo jako nová možnost (svoboda názorů, cestování do zahraničí, možnost kvalitního vzdělání, seberealizace) je pro dnešní adolescenty běžná samozřejmost.

Nelze však tvrdit, že došlo k radikální změně českých adolescentů. Z výzkumů vyplývá, že obraz dospívajícího člověka se proměňuje pozvolna. Dá se říct, že dnešní generace je o něco spokojenější než předchozí. Na realitu života si moc nestěžují a život berou takový, jaký je. I když jsou vztahy posíleny komunikací přes internet a mobilní telefony, objevuje se pocit prázdnoty a nestability. Na počátku devadesátých let byli adolescenti značně závislí na autoritách, postupem času se závislost oslabila a posílila se důležitost vrstevnických vztahů. (Macek, 2003)

3.4 Psychologické problémy dospívání

Dospívání je dlouhý časový úsek a proces, při kterém se ze závislého jedince stává relativně nezávislý dospělý jedinec, který za sebe přebírá všechnu odpovědnost. Tento časový úsek se rozděluje na dvě období: Pubescence a Adolescence.

3.4.1 Pubescence

Období puberty nastupuje přibližně kolem 10. - 12. roku a končí přibližně mezi 15-16 lety. Někde se uvádí nástup puberty až kolem 11. – 13. roku. Postupně dochází ke snižování věku, ve kterém začíná proces tělesných a fyziologických změn. U děvčat tento celý proces začíná dříve než u chlapců. (Labáth, 2001)

Vašutová (2005) rozděluje pubescenci na prepubertu a pubertu. Prepuberta probíhá od 11 do 13 let u dívek a u chlapců od 12 do 14 let. Je charakteristická prvními známkami pohlavního dospívání a tělesným růstem. U dívek končí s nástupem menarché (první menstruace) a u chlapců první ejakulací.

Po prepubertě následuje fáze vlastní puberty, která nastupuje mezi 13. - 15. rokem a trvá do dosažení reprodukční schopnosti.

Dospíváním dítě přechází z dětské fáze, ve které bylo závislé a nesamostatné do fáze dospělosti, kde se učí být nezávislým a samostatným. Dále je to přechod od neodpovědnosti k zodpovědnosti. Dospívání je životní příprava pro budoucí uplatnění. Čím víc je společnost vyspělejší, tím náročnější je tato příprava. Kolem 12. - 15. roku je toto období označované jako druhé nejkritičtější- hned po období batolecím. Projevem jsou hádky s rodiči, učiteli, jinými dospělými.

U pubescenta je typická vnitřní nejistota a napětí, tzv. vulkanismus. Projevuje se „klackovitou“ chůzí, hlasitým chováním a exhibicionismem a pocitem méněcennosti. I když výkyvy probíhají u obou pohlaví, dívky se projevují klidněji než chlapci. Na konci pubescence je důležité zvládnout životní událost, která spočívá v ukončení povinné školní docházky a vybrání si budoucího povolání. V tomto okamžiku dojde ke ztrátě jistoty a vzniká nová potřeba stabilizace. Přestože jsou vytvořeny zralejší úrovně chování, občas se dospívající přikloní k dětským projevům chování. Tyto regresivní změny v chování představují způsob obrany proti novým a stresujícím událostem.

Charakteristický je útěk z reality do světa představ. Sociální role pubescenta prochází změnami, které jsou ovlivněny tělesným dozráváním. Mění se i role žáka, známky ve škole jsou brány jako hodnota dospělých. Většina žáků se připravuje do školy, jen když jsou přesvědčeni, že budou ohodnoceni známkou. Snaha pubescentů dosáhnout emancipace, vede k tomu, že chtějí být bráni jako rovnocenné osoby ve vztahu žák – učitel.

Potřeby citových vazeb rostou a od kamarádství se přechází v přátelství, což je považováno za vyšší vývojový stupeň sociálního kontaktu. Obnáší v sobě prvky důvěry a intimnosti, což vede k osvojování si sexuální role. Objevují se první lásky, i když jsou většinou pouze platonické. (Vašutová, 2005)

3.4.2 Zájmy dospívajících

Jak uvádí Hájek (2011) zájmy dospívajících jsou již hlubší a mají delší trvání. Někdy po 13. roku nabývají konečné podoby. Vzniklý zájem může ovlivnit rozhodování o budoucím povolání a výběru další školy. Zájmy chlapců a děvčat jsou v tomto období výrazně odlišné. Pokud jedinec s dobrými vrozenými dispozicemi vyrůstal v dostatečně podnětném prostředí a své vrozené předpoklady rozvíjel, získal osobité schopnosti.

Případné nadání a talent se projeví ve výtvarné, literární, hudební činnosti. Jedinci, kteří jsou pozadu v intelektuální činnosti, se realizují v manuálních pracích. Zručnosti těchto jedinců je zapotřebí využívat a probudit v nich zájem o další takové činnosti, které jim přinášejí uspokojení a naplnění.

3.4.3 Období adolescence

Termín adolescence je odvozen z latiny a znamená dorůstat či dospívat. Adolescence má různá synonyma např. dorost (označení pro medicínu), nebo mládež (označení pro sociologii a pedagogiku).

Období adolescence navazuje na období puberty kolem 16. - 17. roku. Určení horního věkového limitu adolescence se určuje podle rozhodujících kritérií. Zpravidla sem patří rozvinutí tělesných a duševních dispozic okolo 21. roku. Tato hranice je však pro mnohé jedince nízká, protože skutečná osobní a sociální zralost nastupuje až mnohem déle. (Labáth, 2001)

Jak uvádí Macek (2003) počátek adolescence je spojován s plnou reprodukční zralostí a v jejím průběhu se ukončuje tělesný růst. Adolescencí se označuje celé období mezi dětstvím a dospělostí. Adolescence je mládí a dospívání zároveň. Je dobré toho období rozdělit na tři části:

- Časná adolescence
- Střední adolescence
- Pozdní adolescence

Časná adolescence: od 11 do 13 let, v této době dominují „pubertácké“ výkyvy. Většina adolescentů v časně fázi své pohlavní dozrávání nastartuje, někteří ho dokončí a u některých probíhá až do střední adolescence. Zvýší se zájem o osoby opačného pohlaví, objeví se sekundární pohlavní znaky a probíhají kognitivní procesy (sebepoznání, sebehodnocení)

Střední adolescence: od 14 do 16 let, v této době se snaží adolescenti výrazně odlišovat od svého okolí. Chtějí upoutat pozornost jiným stylem oblékání a preferují specifickou muziku, což můžeme označit jako specifický životní styl resp. kulturu mládeže. Mládež v tomto období hledá svojí identitu (jedinečnost). Dospívající v tomto věku však nemůže být považován za individualistu jenom proto, že se jinak obléká a chová. Tyto rozdílnosti ho naopak přiřazují k vrstevnickým skupinám.

Pozdní adolescence: od 17 do 20 let či později, je to fáze, která nejvíce směřuje k dospělosti. V této době většina (kromě vysokoškoláků) ukončuje svoje vzdělání a snaží se najít práci. V tomhle období je zapotřebí někam patřit, podílet se na něčem a sdílet s druhými věci. Adolescent se čím dál víc zamýšlí nad sebou samým. Uvažuje nad budoucností nad dosažením svých cílů a plánů a přemýšlí nad partnerskými vztahy.

Cíle a úlohy dospívání:

- Zdokonalit svojí citovou, rozumovou, hodnotovou a názorovou nezávislost.
- Vytvářet si vztahy k vrstevníkům, rozvíjet nové mezilidské vztahy.
- Zapojit eroticko-sexuální život do osobnosti jako celku a vyrovnávat se s touhle potřebou.
- Stanovit si životní cíle, přijmout životní hodnoty a umět si vytvořit vlastní názor.
- Rozvíjet vlastní identitu, umět si vymezit kdo jsem a jaký jsem, vytvořit si reálný obraz své osoby a umět ho přijmout.
- Připravit se na přijetí plné odpovědnosti za svůj život.

3.4.4 Zájmy adolescentů

Mezi zájmy mládeže staršího školního věku od 15 do 18(20) let patří sportovní činnosti, cestování, technika, drobné ruční práce a některé druhy umění. Na některých školách není kladen důraz na esteticko-výchovné předměty, což může být příčinou menšího zájmu o vážnou hudbu, dramatický a výtvarný kroužek. Záliba o četbu knih je velmi individuální, mládež je při dobrém vedení schopna porozumět próze i poezii, stejně jako dospělý člověk.

Z uměleckého směru mládež preferuje populární hudbu a moderní tanec, který je více bezprostřední než ten klasický a přináší větší radost z pohybu. Avšak klasickým tancem v tanečních kurzech by si měl projít každý. V tanečních kurzech se mládež učí společenskému chování a formuje se společenský vztah mezi chlapcem a dívkou.

V období mladší dospělosti od 20 do 30 let většina dokončuje nebo má dokončenou svojí pracovní přípravu. Mladí lidé si hledají budoucí profesi a začínají pracovat na své kariéře. Volného času ubývá a někteří opouštějí své zájmy, proto, aby věnovali maximum času rodině a povolání. Je důležitý přístup a tolerance jednoho partnera k volnému času toho druhého. Není na místě zakazovat partnerovi koníčky z předchozích dob. Partneři většinou nemají společné úplně všechno, i na toto je dobré občas pomyslet. (Hájek, 2011)

Podle výzkumu MŠMT a Ministerstva kultury v letech 2000 - 2002 u mládeže převládalo denně sledování televize a poslouchání rádia. Mladší preferovali sledování televize před poslechem rádia na rozdíl od těch starších. Týdenní četnost mělo i čtení novin, časopisů a poslech hudby. Tenhle základ volného času dobře ukazuje, jak velkou mají sílu masmédi nad mládeží i dnes. (Sak, 2004)

Nejvyšší frekvence aktivit ve věku 15-18 let

Sledování TV, nicnedělání, poslech hudby, práce na PC, povídání si s vrstevníky, příprava do školy, učení, péče o domácí zvířata, diskotéky, hra na hudební nástroje, aktivní sport, návštěvy koncertů a kina.

Nejvyšší frekvence aktivit ve věku 19-23 let

Setkávání s partnerem, návštěva restaurací a kaváren, víkendové mejdany, brigáda. Pokračuje zde naplňování potřeb, které mají erotický charakter.

Nejvyšší frekvence aktivit ve věku 24-30 let

Budování rodinného života, sexuální aktivity, výstavba domu nebo údržba bytu, práce na zahradě, četba novin a časopisů, zaměstnání. Vrcholí aktivity, které pomalu opouští mládežnickou skupinu.

I když nějaká aktivita v daném věku nevrcholí, neznamená to, že se tam vůbec nevyskytuje. Poslání žen a mužů prošlo za poslední dobu proměnou, s níž je spojen i volný čas. Ženy i muži mají určité role, které jdou zaměnit, přesto však existují aktivity typičtější pro muže než pro ženy a naopak. Některé činnosti jsou typicky přisuzovány ženě (starání se o domácnost) a některé muži (zajištění rodiny po stránce materiální). (Sak, 2004)

3.5 Žebříček hodnot u mládeže

Z výzkumu MŠMT a Ministerstva kultury z roku 2002 vyplynulo, že zdraví bylo nejdůležitější hodnotou pro všechny dotázané ve věku od 15 do 30 let. Všichni si uvědomovali, že bez zdraví nelze plně naplnit ostatní hodnoty. I přesto, že je zdraví na prvním místě v žebříčku hodnot, tak se stále zvyšuje užívání návykových látek u mládeže. Z toho vyplývá, že hodnota nezmění chování jedince k lepšímu. Druhé místo na pomyslném žebříčku zaujímala láska, která má ve společnosti velký význam. Láska je zobrazovaná jako síla, pro kterou můžeme v extrémním případě položit život. Pomocí lásky lidé mohou zlomit své ego a učit se žít s druhými lidmi. Vysoká hodnota nemusí být vždy přítomna v našem životě, ale může to být něco, po čem toužíme. Na třetím místě se objevila hodnota mír a život bez válek. Když je bezpečnost státu ohrožena, tato hodnota stoupne a při zklidnění situace opět klesne. Další místo zaujal životní partner, hodnota typická pro věk 19 let a starší. Hodnota založení rodiny převládala ve skupině od 24 do 30 let. (Sak, 2004)

4 Výchova mimo vyučování

Jak již bylo řečeno výše, je důležité, aby volný čas dětí a mládeže byl výchovně ovlivňován. Pokud dítě nemá zájmy, svého koníčka a často pocítuje nudu, snadněji podlehe špatnému vlivu okolí. Výchova mimo vyučování vede jedince k rozumnému využívání volného času, formuje zájmy, rozvíjí specifické schopnosti a upevňuje mravní vlastnosti. Na výchově ve volném čase se podílí rodina, škola a různá zařízení. Podle Pávkové (1999) má mimoškolní výchova následující znaky

- Probíhá mimo povinné vyučování.
- Probíhá mimo vliv rodiny.
- Je institucionálně zajištěná.
- Uskutečňuje se ve volném čase.

4.1 Funkce výchovy ve volném čase

Jednotlivé funkce se během historického vývoje měnily. Každé zařízení, instituce nebo organizace plní tyto funkce v různém rozsahu a podle své úlohy.

Jedná se o funkce:

- Výchovně-vzdělávací
- Zdravotní
- Sociálně-preventivní

Jedny z prvních institucí, které se staraly o děti v době mimo výuku, si zakládaly na sociálně-preventivní funkci. Důležitým úkolem bylo děti pohlídat a zabavit je natolik, aby neměly čas se věnovat nežádoucím činnostem. Tím, že instituce pečují o děti v době, kdy jsou rodiče v zaměstnání nebo mají jiné povinnosti, je z části zbavují starostí a strachu o své děti. Sociální funkci plní školní družiny, domy dětí a mládeže nebo internáty.

Velký důraz se klade i na prevenci nežádoucích vlivů. Prevence obecně má tři roviny:

- Primární prevence: je určená pro celou populaci, která není ohrožená ani narušená.
- Sekundární prevence: aktivity jsou zaměřené na skupiny, u kterých je vysoká pravděpodobnost, že podlehnou negativní činnosti např. mládež, sociálně slabé a menšiny.
- Terciální prevence: zabráňuje tomu, aby nedocházelo opakovaně k páchání trestných činů.

Poslední dobou je kladen velký důraz na funkci výchovně-vzdělávací. Pomocí rozmanitých a zajímavých činností dochází k motivování jedinců ke kvalitnímu využívání volného času. Jde o úmyslné formování osobnosti. Během výchovného působení dítě získává nové vědomosti, dovednosti a návyky, které jsou dosaženy díky promyšlenému pedagogickému plánu. Úspěchy, které získáme ve volnočasových aktivitách, nám přináší kladné sebehodnocení a pocit uspokojení.

Neméně důležitá je zdravotní funkce, která reguluje režim dne tak, aby byl podporovaný zdravý tělesný a duševní vývoj mládeže. Hlavním cílem je střídání práce a relaxace. Školská zařízení, která zajišťují stravování, se částečně podílí na upevňování zdravých stravovacích návyků. Složení, úprava stravy a její množství je závazně dané a kontrolované. Doba oběda by měla být příjemným časem. Často tomu však není, děti jsou zvyklé ve školní jídelně jíst rychle a v hlučném prostředí.

Tělovýchovné činnosti kladou důraz na pohyb na čerstvém vzduchu, což kompenzuje dlouhé sezení ve škole. Výchovné zařízení umožňuje dětem být v pohodlném prostředí a mezi známými lidmi, což vede ke zdravému duševnímu vývoji. Velký zdravotní vliv má i hygienicky nezávadné, prostorné a estetické vybavení v zařízení. Prostory by měly poskytovat dostatečné množství podnětů (dostatek pomůcek, knih, her, encyklopedií, slovníků i dostatek techniky). Bylo by vhodné, aby se na estetické stránce podílely i děti, popřípadě si sami vyzdobily třídu. (Pávková, 1999, Hájek, 2011, Babiaková, 2007)

4.2 Přehled zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování v Klatovech

4.2.1 Vybraná školská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování pro mládež

Dům dětí a mládeže (DDM) v Klatovech

Dům dětí a mládeže je řízen jako příspěvková organizace a zřizovatelem je Plzeňský kraj. Je to středisko volného času s širokou nabídkou zájmových činností. Účastníci zájmového vzdělávání jsou děti, žáci, studenti, pedagogové i zákonní zástupci nezletilých.

DDM poskytuje pravidelné zájmové činnosti, účast na příležitostných soutěžích, výlety, letní tábory, prevenci sociálně patologických jevů, organizované olympiády a individuální práci s nadanými dětmi. Všechny kroužky jsou poskytovány za úplatu.

Kroužky: aerobic, aikido, florbal, plavání, skateboarding, stolní tenis, společenský tanec, letecký modelář, angličtina, výroba šperků, malba, keramika, práce na PC. Sídlo: ul. 5 května 109. (ddm.klatovy.cz, online)

Základní umělecká škola Josefa Klíčky (ZUŠ)

ZUŠ poskytuje primární vzdělání v hudebním, výtvarném, tanečním a literárně dramatickém oboru. Předpokladem pro přijetí do ZUŠ jsou základní znalosti v oboru, ve kterém se chce žák dále vzdělávat. Sídlo: Plánická 208

Hudební výuka: klavír, housle, viola, kontrabas, flétna, klarinet, saxofon, trubku, pozoun, baryton, lesní roh, bicí nástroje, kytara, varhany, elektrická kytara, zpěv atd.

Výtvarný obor: kresba a malba různými technikami, modelování z hlíny, vytváření předmětů z drátu a papíru, seznámení s dějinami výtvarného umění

Taneční obor: historický, lidový, moderní tanec

Literárně dramatický obor: žák se zlepši v mluveném, pohybovém a rytmicím projevu. Po 11 letech docházky se žák stává absolventem a má větší šanci, že bude přijat na vysoké umělecké škole. (zuslatovy.cz, 2013, online)

Středoškolský klub, Gymnázium Jaroslava Vrchlického

Klub je členem asociace středoškolských klubů České republiky, o.s. Klub není pouze pro studenty gymnázia, ale i pro širokou veřejnost. Členství v klubu je 100 Kč na školní rok. Členové mají vstup zdarma přednášky a u ostatních akcí budou mít slevu. Sídlo: Národních mučedníků 347. (klatovynet.cz/gymkt/,online)

Aktivity klubu:

Klub mladého diváka: členové mohou 8x za školní rok navštívit divadelní představení v Plzni.

Fotokroužek: součástí jsou výpravy do přírody a za kulturou. Fotografie jsou k vidění nebo zakoupení na určitých místech.

Jazyková škola Klatovy

Ve školním roce 2014/2015 probíhají na škole kurzy anglického, německého, španělského a francouzského jazyka v odpoledních hodinách. Dopoledne probíhají jednoleté pomaturitní kurzy. Škola také organizuje pro cizince zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt. Kurzy jsou určené pro žáky ZŠ, studenty a dospělé osoby. Sídlo: Plánická ul. 196. (oakt.cz, online)

Domy mládeže (Internáty)

Hlavní činností domu mládeže je výchova, ubytování a stravování studentů středních škol. Bydliště studentů je většinou natolik vzdálené, že by bylo náročné každý den do školy dojíždět. V domově mládeže se dbá na přísný zákaz požívání návykových látek. (Pávková, 1999)

Domov mládeže při VOŠ a SZŠ

Ubytování a stravování je připraveno pro žáky všech středních škol a studentů VOŠ v klidném a příjemném prostředí na okraji města. Na každém patře se nachází kuchyně, dvou nebo tří lůžkové pokoje se sociálním zařízením. Volný čas se zde tráví ve společných klubovnách, na hřišti, na zahradě. Dále studenti mohou využívat PC s připojením k internetu a hrát stolní tenis. Domov mládeže pořádá i táboračky a jiné akce. Studenti přijíždí do domova mládeže v neděli večer a opouští ho v pátek ráno. Cena za měsíc je 700 Kč. Sídlo: Puškinova 108. (oakt.cz, online)

Domov mládeže při Střední škole zemědělské a potravinářské

Ubytování a stravování je zde poskytnuto všem žákům klatovských středních škol. Areál se nachází přímo při škole Střední zemědělské a potravinářské a v blízkosti je Gymnázium J. Vrchlického. Studenti bydlí v třílůžkových pokojích se sociálním zařízením na společné chodbě. Tento domov mládeže poskytuje nejvíce zájmových aktivit pro volný čas ze všech internátů ve městě. V areálu se nachází klubovna s televizí, počítačem, DVD přehrávačem a psacím strojem. Dále pak společenský sál, kde se konají slavnostní zahájení a ukončení školního roku. V okolí domova je zahrada s altánem a naučnou stezkou. Realizované sportovní aktivity jsou kopaná, odbíjená, košíková, aerobik, stolní tenis. Dívky mohou docházet na kroužek květinářský, chovatelský, pěvecký, šití a ruční práce. Cena za měsíc pobytu je 700 Kč. Sídlo: Národních mučedníků 141. (sszp.kt.cz, 2015)

Domov mládeže při Střední průmyslové škole

Domov mládeže se nachází kousek od autobusového a vlakového nádraží. Studenti bydlí ve dvou lůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením a společnou kuchyní na chodbě. Volný čas tráví v klubovně, která je na každém patře a je vybavena televizí, DVD přehrávačem, rádiem, rotopedem a drobnými pomůckami vhodnými pro cvičení (činky, míče, podložky).

Dále se zde nachází malá místnost, kde jsou knihy k zapůjčení a počítač s připojením na internet. Stravování kromě oběda si studenti zajišťují sami. Cena je 700 Kč za měsíc. Sídlo: Voříškova 823. (spskt.cz, online)

Shrnutí: Každý student si může vybrat internát podle svých preferencí. Není problém si vybrat internát, který spadá pod školu, kterou nenavštěvuje. Z hlediska nabídky volnočasových aktivit je podle mého názoru nejlepší Domov mládeže při Střední zemědělské a potravinářské škole. Z hlediska soukromí je nejvhodnější Domov mládeže při Střední průmyslové škole, kde má každá buňka svoje sociální zařízení. Z hlediska příjemné a klidné lokality je to Domov mládeže při VOŠ a SZŠ.

4.2.2 Vybraná neškolská zařízení pro výchovu a vzdělávání mimo pro mládež

Městské kulturní středisko v Klatovech

Vytváří podmínky pro rozvoj zájmových skupin, klubů, kroužků a souborů. Dále pak realizuje výstavy, besedy a semináře. Zajišťuje provoz Černé věže, kina Šumava a Letního kina. Sídlo: Domažlická 767. (mksklatovy.cz, online)

Přehled výuky:

Breakdance: kurz je určen zájemcům od 8 let a výš. Je to taneční styl s prvky bojového umění a gymnastiky.

Mažoretky Modern: mažoretky jsou rozděleny do pěti kategorií podle věku. Skupiny vystupují na nejrůznějších akcích a zúčastňují se soutěží.

Taneční skupina Modern: skupina se zabývá výrazovým tancem a představuje se na různých akcích (např. maturitní plesy).

Fotoklub: členové fotoklubu pořádají výstavy svých prací a mohou se zúčastnit fotografických soutěží v celé ČR i v zahraničí.

Klub filatelistů: sbor zabývající se poštovními známkami.

Dále potom například kurzy country, orientální, břišní tance, kondiční cvičení, paličkování, loutková scéna, sborový zpěv, šerm divadlo Clatonia.

Nízkoprahové zařízení pro mládež Chapadlo a Budík

Klub je určen pro mládež ve věku od 12 – 26 let, která je ohrožena společensky nežádoucími jevy (poruchy chování, násilí, vandalismus, šikana, kriminalita, rasismus, drogové závislosti, alkoholismus). Do klubu se nesmí pod vlivem návykových látek. V klubu je k dispozici kulečnický, fotbalový, šipkový, stolní tenis, internet nebo mixážní pult na hudbu. Za vstup se neplatí žádný poplatek a vyžaduje se slušné chování. Sídlo Chapadlo: Divadelní 148, Klatovy. Sídlo Budík: Maxima Gorkého 40, Klatovy. (charitakt.cz, 2015,online)

Městská knihovna Klatovy

Členem se stane každý, kdo vyplní přihlášku a zaplatí roční nebo pololetní poplatek. Dospělý 120 Kč na rok, děti a studenti 60 Kč na rok. Knihovna se skládá z půjčovny pro dospělé, čítárny, studovny a z oddělení pro děti a mládež. Dále pak z antikvariátu, kde se knihy prodávají. Knihovna poskytuje prostor pro kurzy znakového jazyka pod vedením Mgr. Ivony Ivicové a neslyšícího asistenta Jaroslava Turečka. Sídlo: Balbínova 59, Klatovy. (knih-kt.cz, online)

Šach klub Sokol Klatovy

Každý rok je druhý březnový týden charakteristický mládežnickým Mistrovstvím republiky, ze kterého letos získali účastníci z Klatov stříbrnou a zlatou medaili. (sachy-klatovy.cz, 2015, online)

Oblastní spolek Červený kříž Klatovy

Organizace podporuje sociální a zdravotní výchovu mládeže. Poskytuje školení v první pomoci, poukazuje na důležitost dárcovství krve. Sídlo: Rozvoj 98. (cervenykriz.eu, 2013, online)

Středisko Královák Klatovy

Skauting má na Klatovsku dlouhou historii, bezmála už 100 let. Součástí jsou oddíly, které jsou rozdělené podle věku: Poštolky Švihov, Příliv Klatovy, Šipka Klatovy, Táborník Klatovy, OS Klatovy, OS Sběratel.

Pořádané akce jsou výpravy do přírody, do zoo, na lyže, plavání v bazénu, návštěva lanového centra a letní tábory kam si členové pořizují skautský kroj. (kralovak.cz, 2011, online)

Tělocvičná jednota Sokol Klatovy

TJ Sokol zajišťuje různé formy cvičení pro všechny věkové kategorie. Nabízí: sportovní gymnastiku, kondiční cvičení, zdravotní tělocvik, jógu, cvičení pro muže s použitím moderního náčiní. Dále je možné stát se členy mnoha oddílů: stolní tenis, silový trojboj, florbal, modeling, lidový a street tanec. Sídlo: Kpt. Jaroše 118, Klatovy. (infoklatovy.cz, 2010, online)

Sbor dobrovolných hasičů Klatovy

V roce 2008 měl sbor 68 členů z toho 21 mladých hasičů a 3 dorostence 10 žen a 34 mužů. Dobrovolní hasiči se účastní různých soutěží. Sídlo: Luční 751. (sdhklatovy.cz, 2009, online)

Klub přátel Klatovska

Klub přátel vznikl v roce 2000 a pravidelně se scházejí první čtvrtky v měsíci v restauraci U Radů. Toto otevřené sdružení přijímá všechny členy bez rozdílu věku. Členové klubu se zajímají o ochranu přírody, bádání, mapování drobných památek a sběratelství. V areálu Hůrka pořádají menší koncerty, divadelní představení a akce pro veřejnost. Z pořádaných akcí: Brigáda na Hůrce, Den dětí na Hůrce, Čarodějnice. (kpk.cz, online)

Tělovýchovná jednota Klatovy

TJ Klatovy má k dispozici tělocvičnu, kde se hraje basketbal, fotbal, stolní tenis, florbal. Ve sportovním areálu pod Hůrkou provozují atletické disciplíny a ve spolupráci s loděnicí Hnačov se věnují kanoistice a jachtingu. Sídlo haly: Voříškova 715. (firmy.cz, 2015, online)

Sportovní areály v Klatovech:

Sportovní areál pod Hůrkou: možnost využití atletické dráhy, sektoru atletických disciplín (výška, dálka, oštěp, skok o tyči, koule).

Fotbalový stadion: s kvalitním zázemím a s krytou tribunou pro 500 diváků. Sídlo: Na Rozvoji. (klatovynet.cz/zimak/online)

Tenisový a volejbalový areál: sedm tenisových antukových dvorců, dva volejbalové antukové kurty. Sídlo: U Čedíku, Klatovy. (itk-klatovy.cz, 2013, online)

Zimní stadion: nabízí využití zimní plochy pro organizované bruslení škol, veřejné bruslení, hokejové zápasy. U zimního stadionu se nachází lesopark Hůrka, ideální místo k běhům v přírodě, lze zde využít běžeckých okruhů a běhů do kopce. Sídlo: Nerudova 721. (klatovynet.cz/zimak/, online)

Krytý plavecký bazén: nabízí využití plaveckého bazénu o rozměrech 25 x 12,5 m a dětského bazénu 9 x 6 m. Kromě relaxačního a kondičního plavání mohou návštěvníci navštívit solárium nebo si zajít na masáž. (klatovynet.cz/bazen/, online)

Letní koupaliště: je k dispozici od června do září. Areál poskytuje 3 bazény. Možností je i využití hřiště na plážový volejbal, vodní fotbal, stolní tenis. Sídlo: Dr. Sedláka 829. (klatovynet.cz/letnikoupaliste/, online)

Posilovny

New Lady Fitness Klatovy (Denisova 106), Fitness Tony v centru města (Denisova 178), Fitness plavecký bazén, Fit & Body Club (ul. Čapkova 136), Invest Tel Inn (Nádražní 185) Fitness centrum Pohoda (Arbesova 149).

Wellness v Klatovech

Wellness je snaha o zlepšení a udržení zdravého životního stylu.

Wellness M: Centrum se zaměřuje na cvičení pro děti, dospělé a cvičení po porodu. Nabídka: ZUMBAfit, Bolestem zad odzvonilo, Skákání na trampolínkách, MIX hodiny. Sídlo: Randova 112. (wellnessm.cz, online)

Wellness Hotel Centrál: nabízí vnější vyhřívaný relaxační bazén se slanou vodou a vodopádem, vnitřní relaxační bazén s teplotou až 30 stupňů, finskou saunu, vířivou vanu, rašelinové zábaly, masáže a sluneční louku. Sídlo: Masarykova 300. (centralkt.cz, online)

Využití kola a skateboardu

Cyklostezka č.38: je hojně využívána v úseku Švihov- Dolany- Klatovy- Běšiny. Je součástí mezinárodní dálkové trasy Plzeň – Klatovy – Železná Ruda – Mnichov. Cyklotrase nechybí ani zastávky s občerstvením. (klatovskonakole.cz, online)

Bikrosová dráha Klatovy (SK BMX): koná se zde Mistroství České republiky a Mistroství Evropy v bikrosu. Na žádné jiné trati v ČR ani Evropě se tolik závodů nejelo. Sídlo: Akátová 582. (skbmxxklatovy.cz, online)

Skate plac: určený pro skatery a bikery. Sídlo: Na Rybníčkách.

Triatlon klub Klatovy: klub, který zve do svých řad všechny, ať už aktivní závodníky nebo rekreační jezdce. Klub každoročně pořádá závod: Author Král Šumavy. Sídlo: Pod Hůrkou 496. (authorkralsumavy.cz, online)

Parky v Klatovech

Mercandinovy sady: jsou to největší sady ve městě o rozloze asi 11 ha. V parku se nachází rybník s ostrovem a do dnešních dnů parku dominuje kolonáda. V parku je hojný počet laviček na posezení, ale je hodně využíván i ke sportu (jízda na kole, bruslení, běh). V současné době prochází Mercandinovy sady revitalizací.

Sady Dr. K. Hostaše: rozkládají se na ploše 0.67 ha a obklopují historické jádro města. Park se poslední dobou stával centrem nepřizpůsobivé mládeže, která ničila vybavení parku a ve večerních hodinách tam pila alkohol. V současné době také procházejí revitalizací.

Další parky: Sady na Valech, Sady Mistra Jana Husa. (klatovy.cz/mukt/, online)

Kultura v Klatovech

Divadlo: pořádá pravidelné divadelní představení a koncerty pro mládež.
Sídlo: Denisova 148

Kino Šumava a Letní kino: letní kino je v současné době po velké rekonstrukci.
Sídlo: Vídeňská 9.

Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše: k dispozici je stálá expozice, konají se zde přednášky a výstavy. Sídlo: Hostašova 1.

Zábava, hudba

Music club Střelnice: páteční diskotéky a sobotní rockové koncerty. Sídlo: Pražská 22.

Music club U Košile: v dolním patře pivnice a v horním místo pro koncerty, diskotéky.
Sídlo: Plzeňská 39.

Restaurace a čajovny Beseda, Pícolo, Paleta, Segafredo, TEP, Chiquita, D klub, U naší milé Paní (Pavlíkova 215), Krásné vodnářky (Vančurova 53)

Celkové shrnutí: Tato bakalářská práce neobsahuje všechny volnočasové zařízení v Klatovech, pouze byl proveden výběr těch známějších zařízení a využívaných mládeží. Po důkladném prozkoumání města, můžu říci, že výběr je opravdu veliký a záleží na každém, co si najde za volnočasovou aktivitu, která ho bude naplňovat a bavit.

5 Výzkumná část

5.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jak tráví svůj volný čas žáci Gymnázia Jaroslava Vrchlického v Klatovech oproti žákům Středního odborného učiliště v Klatovech.

5.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1:

Předpokládám, že více jak 50% gymnazistů má zájmový kroužek, který pravidelně navštěvuje na rozdíl od žáků odborného učiliště, kde předpokládám alespoň 10% účast na zájmovém kroužku.

Výzkumná otázka č. 2:

Předpokládám, že gymnazisté budou mít méně volného času, protože se více věnují školní přípravě než žáci odborného učiliště.

Výzkumná otázka č. 3:

Předpokládám, že žáci odborného učiliště se více dívají na televizi a tráví více času na počítači než žáci gymnázia.

Výzkumná otázka č. 4:

Předpokládám, že většina všech dotázaných žáků tráví nejraději svůj volný čas s přáteli.

Výzkumná otázka č. 5:

Předpokládám, že žáci gymnázia více navštěvují městskou knihovnu a ZUŠ J. Kličky než žáci odborného učiliště, kteří naopak více navštěvují Music klub Střelnice.

Výzkumná otázka č. 6:

Předpokládám, že více jak 70% všech dotazovaných žáků využívá svůj volný čas podle svých představ. Pokud ne, předpokládám, že hlavním důvodem je nedostatek financí.

5.3 Metoda šetření

Pro výzkumnou část práce jsem použila dotazník, který jsem za tímto účelem sestavila. Dotazník je jediná použitá metoda při sběru dat v této práci. Dotazník obsahuje celkem 18 otázek, z nichž je 14 otázek uzavřených a 4 otázky otevřené. Všechny uzavřené otázky jsou zpracovány a interpretovány v grafech. Otevřené otázky bylo velice těžké vyhodnotit a sloužili spíše pro doplnění představy. Dotazník je k nahlédnutí v přílohách práce.

5.4 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumného šetření se celkem zúčastnilo 200 žáků z Klatov. 50 žáků ze Střední průmyslové školy, pod kterou spadají i učební obory a 50 žáků ze Střední školy zemědělské a potravinářské, pod kterou též spadají učební obory a 100 žáků z Gymnázia Jaroslava Vrchlického.

5.5 Průběh šetření

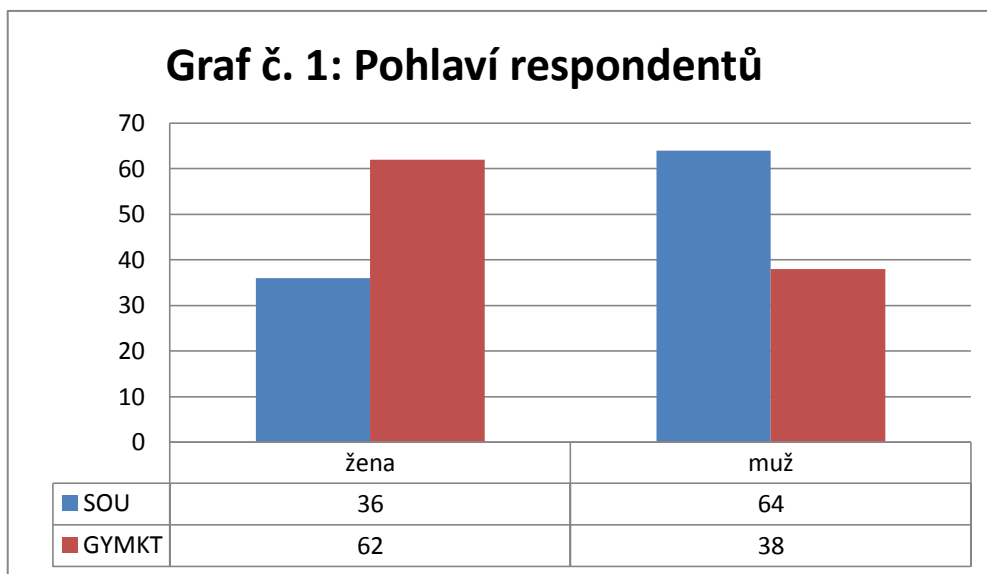
Svolení rozdat dotazníky jsem dostala od všech zástupců ředitele. Účastnila jsem se dvou rozdávání a ve třetím případě rozdala dotazník samotná paní zástupkyně ředitele. Dotazníkové šetření proběhlo od 30. 3. 2015 – 31. 3. 2015. Žáci měli na vyplnění dotazníku asi 10 minut. Ovšem, jak se ukázalo, na odborném učilišti potřebovali mnohem více času na vyplnění dotazníku než žáci gymnázia.

Všichni dotázaní byli ochotni spolupracovat a vedení školy bylo moc vstřícné. Návratnost dotazníků byla 100%.

6 Analýza a interpretace dat

Srovnání gymnázia a odborného učiliště. Použité zkratky: (SOU) Střední odborné učiliště a (GYMKT) Gymnázium Klatovy. Čísla v tabulce znamenají počet žáků.

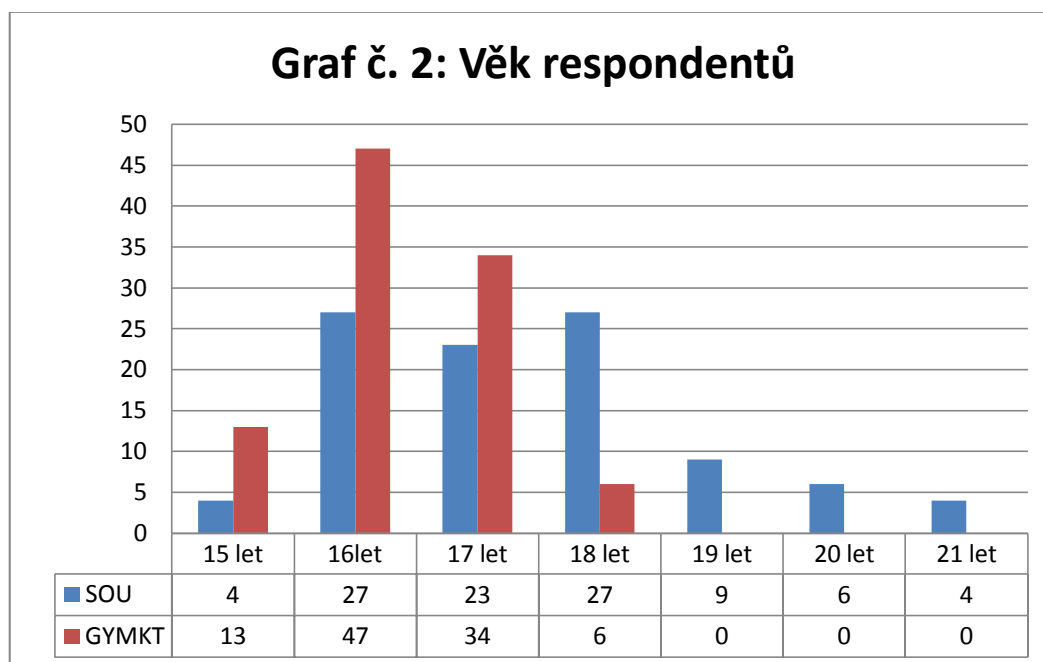
Graf č. 1: Pohlaví

Na (SOU) se zúčastnilo dotazníkového šetření 36 (36%) žen a 64 (64%) mužů.

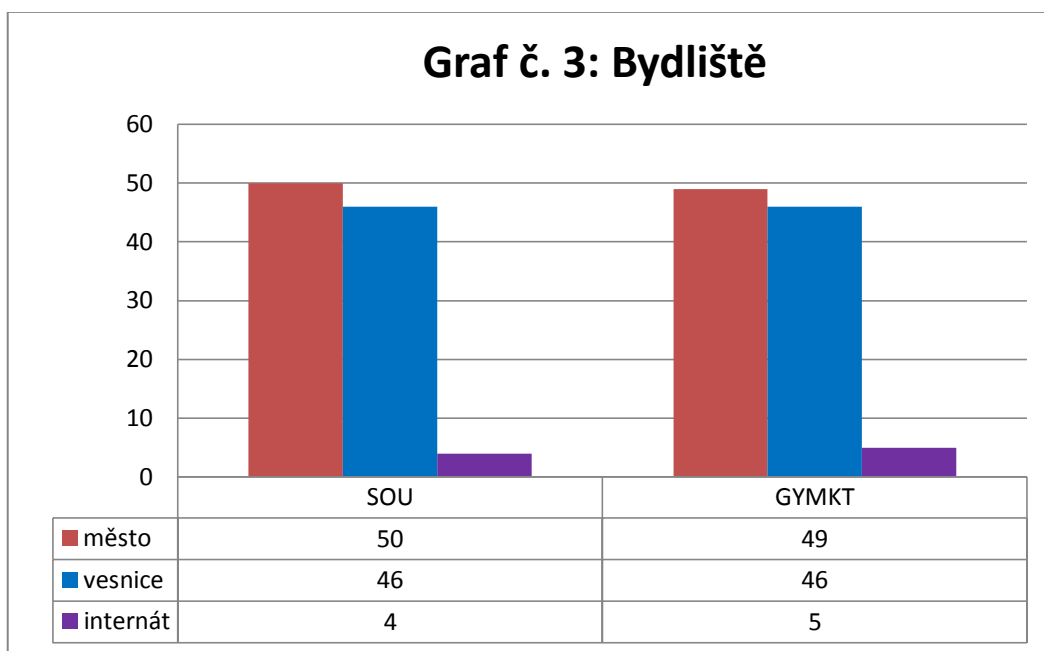
Na (GYMKT) se zúčastnilo dotazníkového šetření 62 (62%) žen a 38 (38%) mužů.

Graf č. 2: Věk respondentů

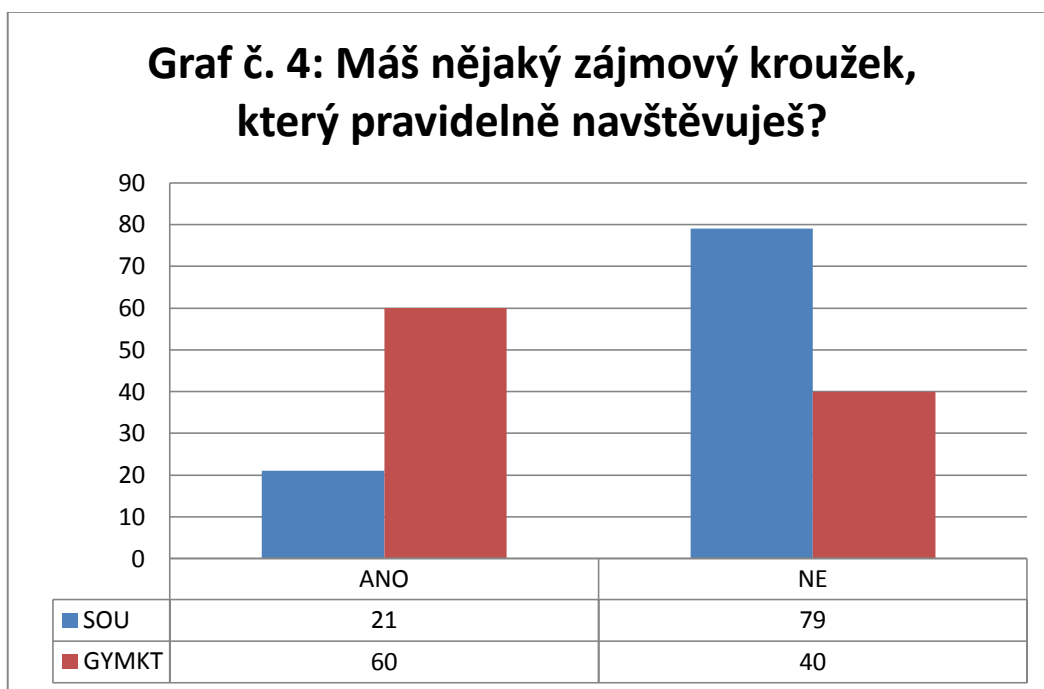
Dotazníkového šetření se zúčastnili 4 (4%) žáci (SOU) a 13 (13%) žáků ve věku 15 let. Ve věku 16 let se zúčastnilo 27 (27%) žáků (SOU) a 47 (47%) žáků (GYMKT). Věk 17 let byl zastoupen v počtu 23 (23%) žáků (SOU) a 34 (34%) žáků (GYMKT). Ve věku 18 let se zúčastnilo 27 (27%) žáků (SOU) a 6 (6%) žáků (GYMKT). Věk od 19 let a výš byl zastoupen, pouze na (SOU). Ve věku 19 let bylo 9 (9%) žáků, ve věku 20 let bylo 6 (6%) žáků a ve věku 21 let byli 4 (4%) žáci.

Graf č. 3: Bydliště

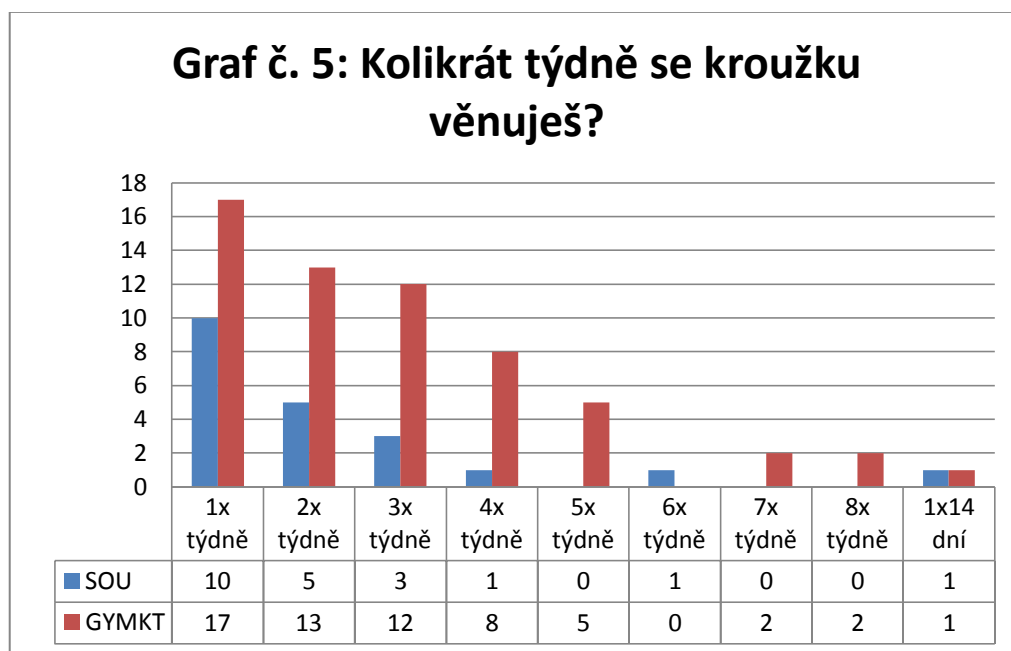
Z grafu vyplývá, že ve městě žije 50 (50%) žáků (SOU), což je pouze o jednoho více než na (GYMKT), kde žije ve městě 49 (49%) dotazovaných žáků. Na vesnici žije 46 (46%) žáků (SOU), ale i 46 (46%) žáků (GYMKT). Na internátu bydlí 4 (4%) žáci (SOU), což je o jednoho méně než na (GYMKT), kde bydlí 5 (5%) dotazovaných žáků.

Graf č. 4: Máš nějaký zájmový kroužek, který pravidelně navštěvuješ?

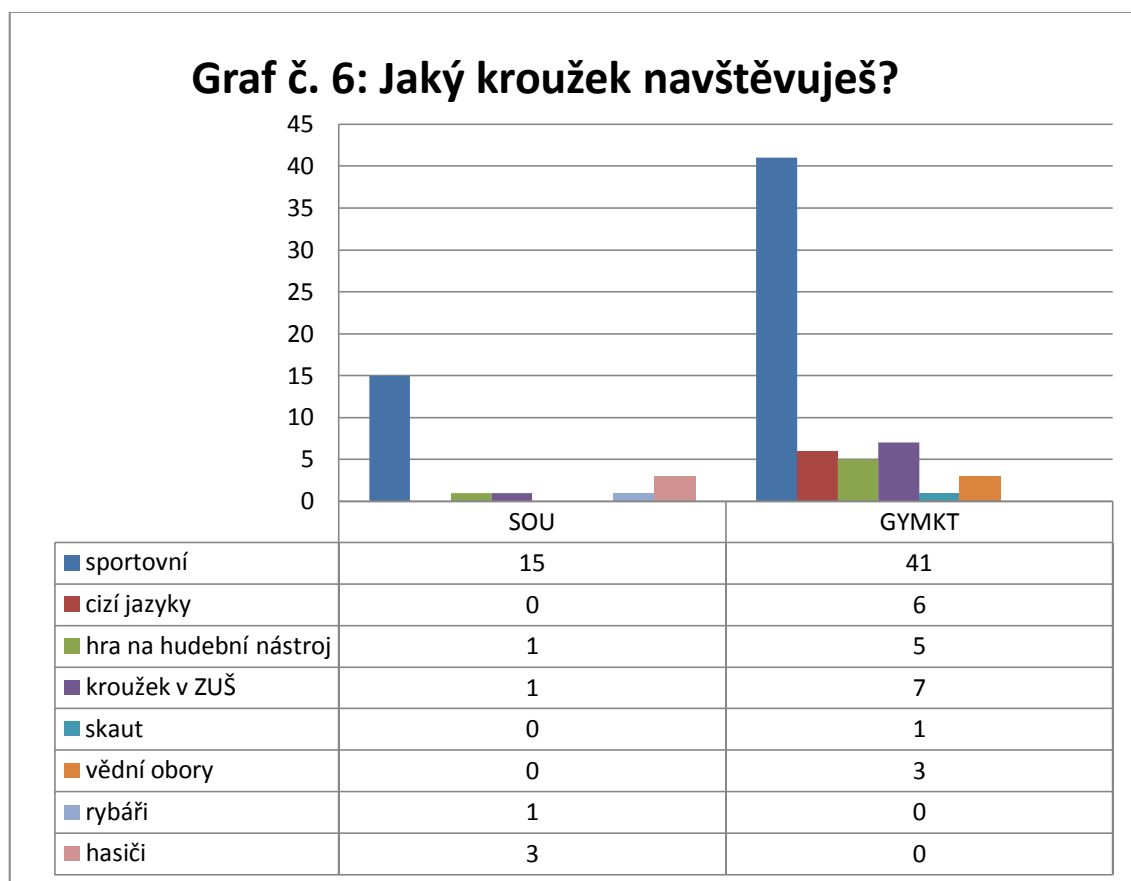
Z grafu je vidět velký rozdíl mezi (SOU a GYMKT). Pouze 21 (21%) žáků (SOU), dochází pravidelně na zájmový kroužek, což je skoro třikrát méně než u žáků (GYMKT), kde dochází na zájmový kroužek 60 (60%) žáků. Žádný zájmový kroužek nemá 79 (79%) žáků (SOU) a 40 (40%) žáků (GYMKT).

Graf č. 5 Kolikrát týdně se kroužku věnuješ?

Z grafu vyplývá, že nejvíce žáků dochází na zájmový kroužek 1x týdně. Ze (SOU) dochází 1x týdně 10 (47%) žáků a 17 (28%) žáků (GYMKT). Hned poté většina volila odpověď 2x týdně. Ze (SOU) tuto odpověď volilo 5 (24%) žáků a 13 (22%) žáků (GYMKT). 3x týdně navštěvují zájmový kroužek 3 (14%) žáci (SOU) a 12 (20%) žáků (GYMKT). 4x týdně navštěvuje kroužek jediný žák (5%) ze (SOU) a 8 (14%) žáků (GYMKT). 5x týdně dochází na kroužek 5 (8%) žáků (GYMKT). 6x týdně se věnuje svému zájmu pouze jeden žák (5%) a to ze (SOU). 7x týdně se věnují svému zájmu 2 (3%) žáci (GYMKT), to samé platí i pro možnost 8x týdně. 1x 14 dní se věnují svému zájmu 1 (5%) žák (SOU) a 1 (2%) žák (GYMKT).

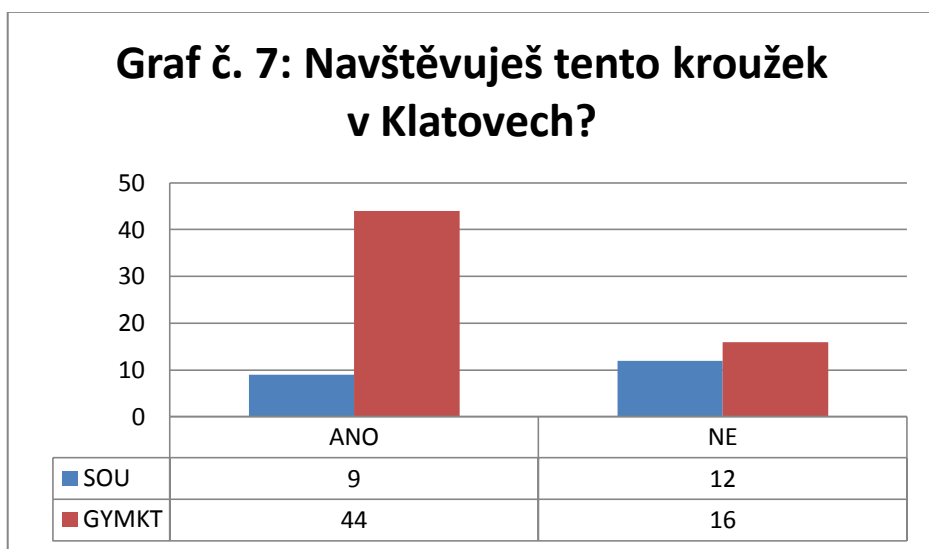
Graf č. 6: Jaký kroužek navštěvuješ?

Jak je z grafu na první pohled patrné, většina dotázaných se věnuje sportu. Většina žáků (71%) ze (SOU) ve svém volnu sportuje. Nejčastěji uváděné sporty byli florbal, hokej, freerun, tenis a moderní tanec. 41 (65%) žáků (GYMKT) také nejčastěji ve svém volnu sportuje. Často uváděné sporty byli volejbal, fotbal, atletika, jezdeckví, tenis a jóga. Cizím jazykům se ve svém volnu věnuje 6 (9%) gymnazistů a žádný žák ze (SOU). Uvedené cizí jazyky byly švédština, čínština a angličtina. Jeden (5%) žák (SOU) se učí hrát na bicí a 5 (8%) žáků (GYMKT) se učí hrát na klavír a kytaru v ZUŠ Klatovy. Do ZUŠ dochází další 2 žákyně (GYMKT), kdy jedna navštěvuje sbor a druhá výtvarný kroužek, dále tam dochází 1 (5%) žákyně (SOU), která chodí na keramiku. Jeden (2%) žák (GYMKT) uvedl, že nejraději chodí do skauta. 3 (5%) žáci (GYMKT) uvedli, že navštěvují vědní kroužky. Dva žáci navštěvují kroužek matematiky a jedna žákyně kroužek talnetu (biologie). Oproti tomu 1 (5%) žák ze (SOU) se věnuje rybaření a 3 (14%) žáci (SOU) jsou dobrovolní hasiči.

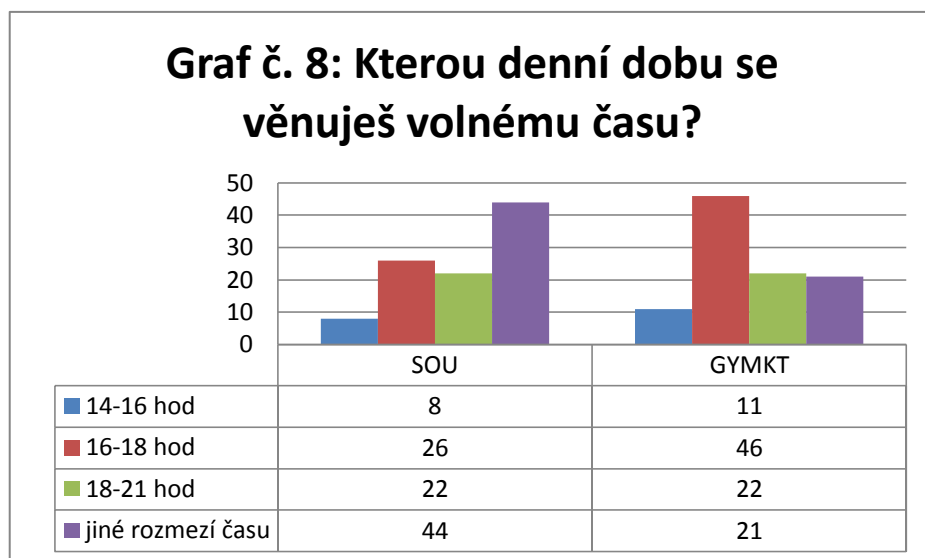

Graf č. 7: Navštěvuješ tento kroužek v Klatovech?

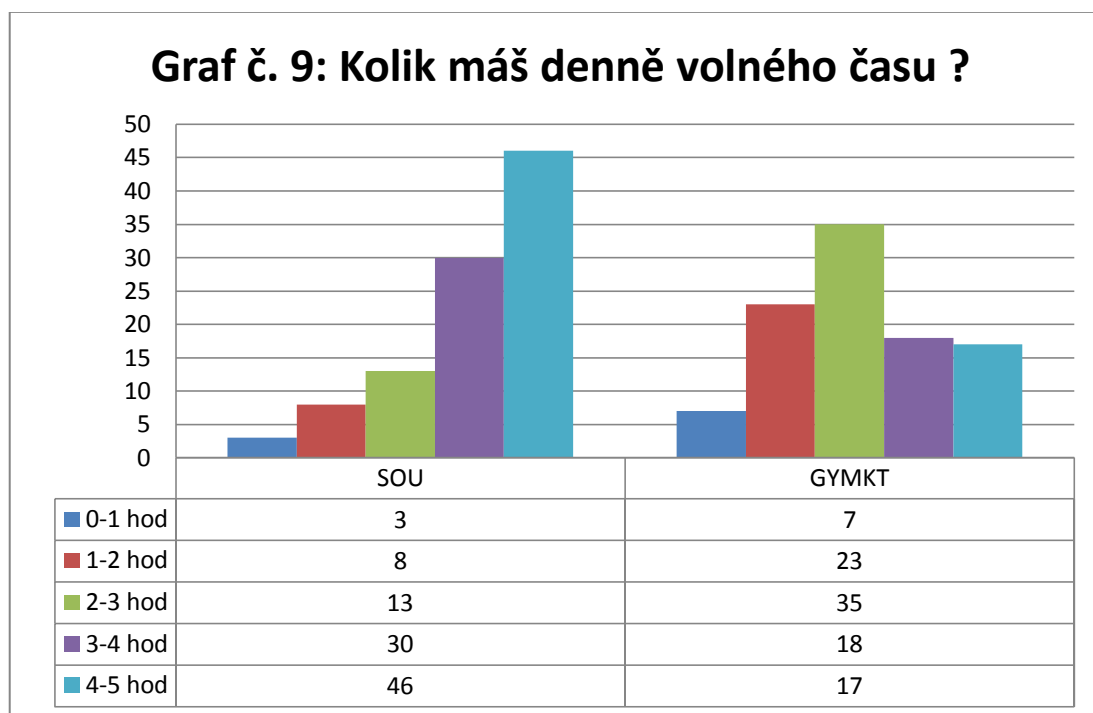
Jak ukazuje graf 44 (69%) žáků (GYMKT) a 9 (43%) žáků (SOU) navštěvuje zájmový kroužek v Klatovech a 12 (57%) žáků (SOU) a 16 (31%) žáků (GYMKT) navštěvuje volnočasové aktivity mimo město Klatovy.

Graf č. 8: Kterou denní dobu se věnuješ volnému času?

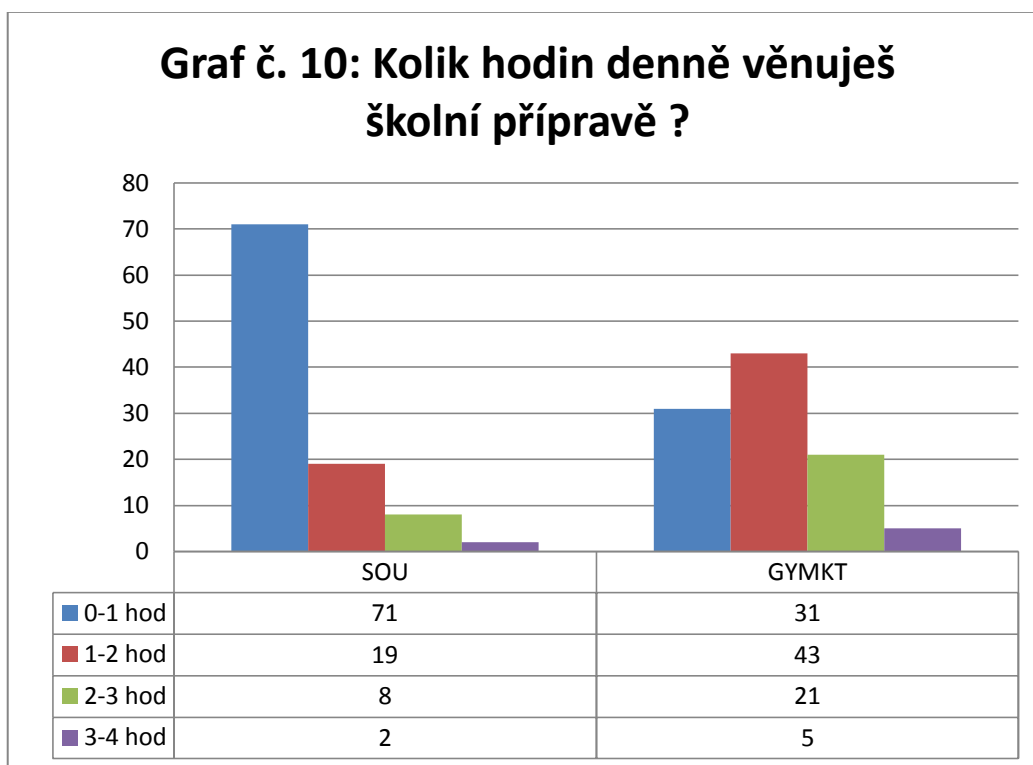
Tato otázka měla jednu odpověď otevřenou a tu využila většina dotázaných žáků. 44 (44%) žáků (SOU) a 21 (21%) žáků (GYMKT) začali do dotazníku vypisovat různá rozmezí, kdy mají volný čas, což nebylo možné vyhodnotit, proto jsem tuto položku označila jako jiné. 8 (8%) žáků (SOU) a 11 (11%) žáků (GYMKT) označili, že se věnují volnočasovým aktivitám v rozmezí od 14 do 16 hodiny. 26 (26%) žáků (SOU) a 46 (46%) žáků (GYMKT) uvedli čas v rozmezí od 16 do 18 hodiny. 22 (22%) žáků (SOU) a 22 (22%) žáků (GYMKT) stejně uvedli čas od 18 do 21 hodin.

Graf č. 9: Kolik máš denně volného času?

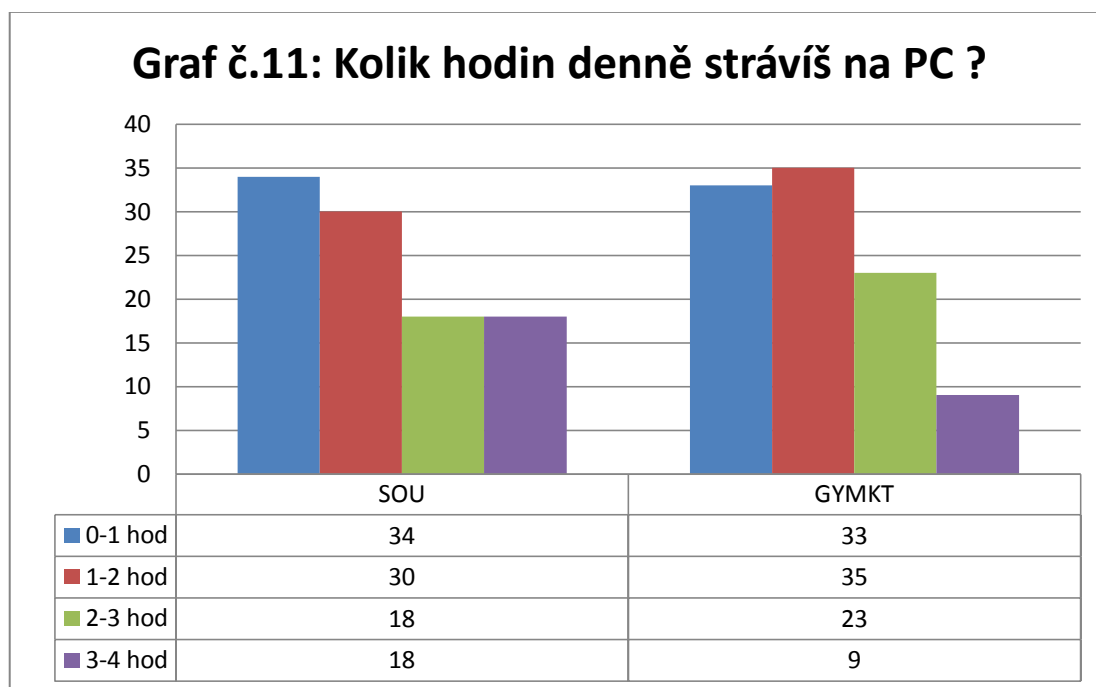
Z grafu vyplývá, že skoro polovina dotázaných, tedy 46 (46%) žáků (SOU) má denně 4-5 hodin volného času, stejně uvedlo pouze 17 (17%) žáků (GYMKT). Dalších 30 (30%) žáků (SOU) a 18 (18%) žáků (GYMKT) uvedlo, že mají denně přibližně 3-4 hodiny volného času. Dále pak 13 (13%) žáků (SOU) a 35 (35%) žáků (GYMKT) uvedli čas v rozmezí 2-3 hodiny denně. Pouze 8 (8%) žáků (SOU) a 23 (23%) žáků (GYMKT) uvedli, že mají 1-2 hodiny volného času denně. Hodně vytížení jsou 3 (3%) žáci (SOU) a 7 (7%) žáků (GYMKT), kteří mají pouze 0-1 hodinu volného času za den. Jeden žák (SOU) uvedl, že má málo volného času, protože po škole chodí na brigádu.

Graf č. 10: Kolik hodin denně věnuješ školní přípravě?

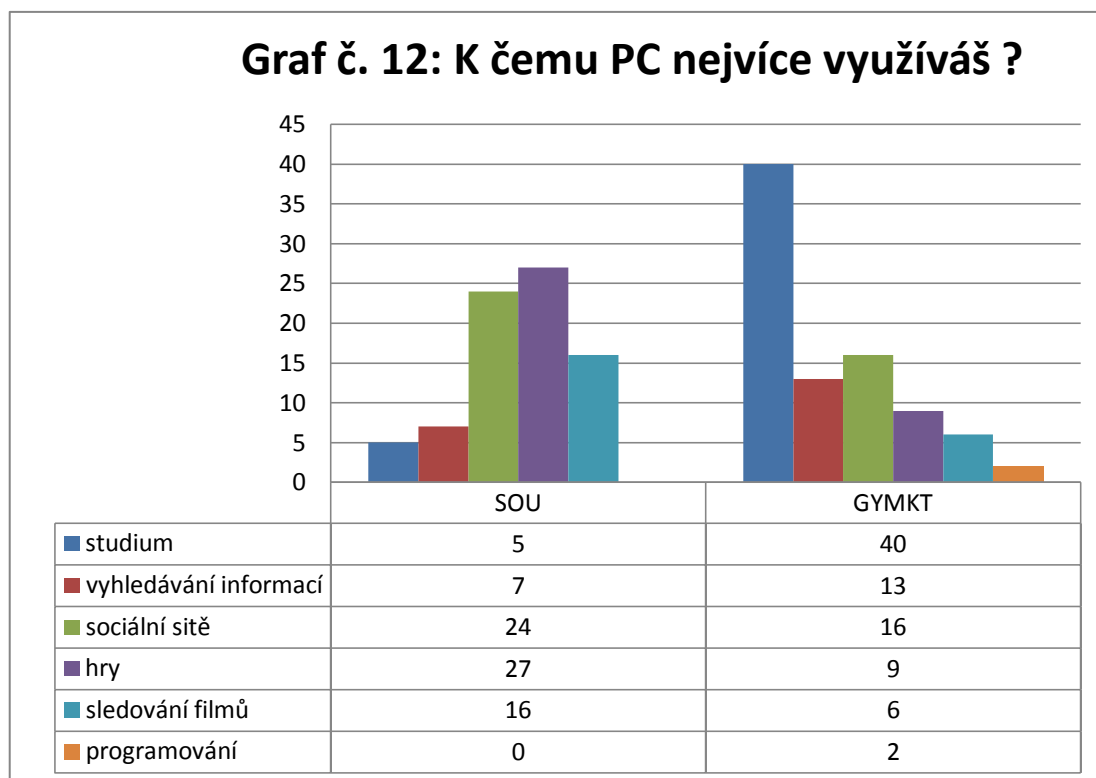
Jak je patrné z grafu, tak žáci (SOU) netráví moc času přípravou do školy na rozdíl od žáků (GYMKT). Až 71 (71%) žáků (SOU) nevěnuje denně přípravě do školy ani celou hodinu, ten samý údaj uvedlo i 31 (31%) žáků (GYMKT). 19 (19%) žáků (SOU) a 43 (43%) žáků (GYMKT) uvedlo, že školní přípravě věnují 1-2 hodiny denně. 8 (8%) žáků (SOU) a 21 (21%) žáků (GYMKT) uvedlo, že se škole věnují 2-3 hodiny denně. Nejvíce se věnuje školní přípravě 5 (5%) žáků z (GYMKT), kteří uvedli 3-4 hodiny denně, to samé uvedli i 2 (2%) žáci (SOU), otázka je, zda zaškrtnli pravdivou odpověď.

Graf č. 11: Kolik hodin denně strávíš na PC?

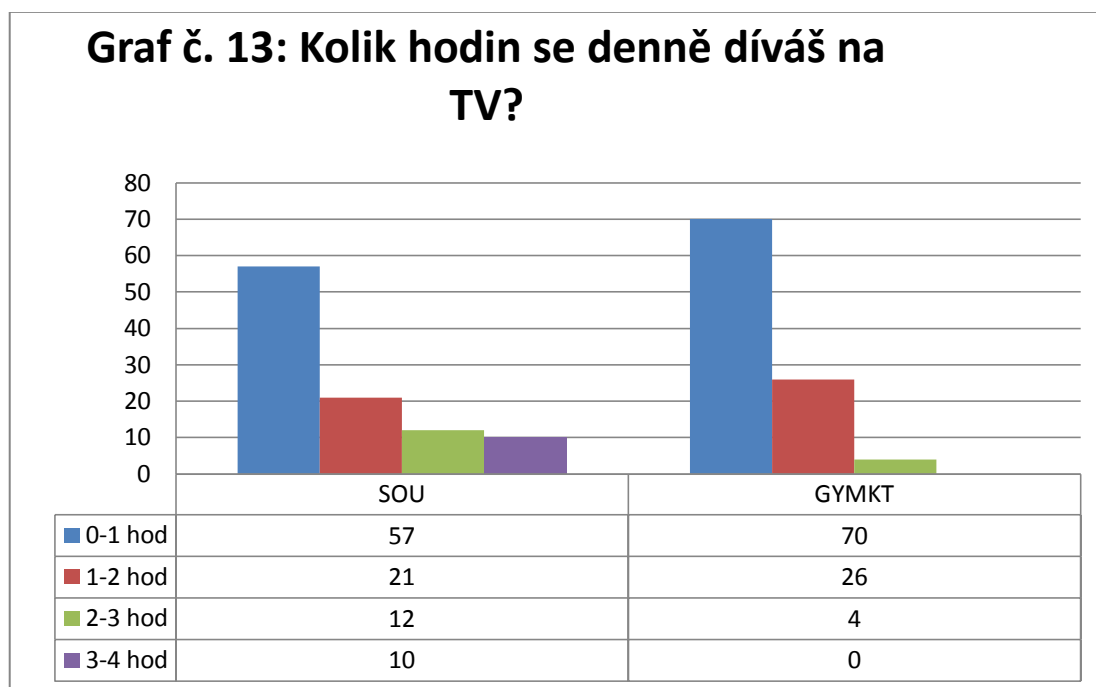
Následující graf ukazuje, že 34 (34%) žáků (SOU) a 33 (33%) žáků (GYMKT) tráví na PC pouze jednu hodinu denně. Dále pak 30 (30%) žáků (SOU) a 35 (35%) žáků (GYMKT) uvedlo, že jsou na PC 1-2 hodiny denně. 2-3 hodiny denně tráví na počítači 18 (18%) žáků (SOU) a 23 (23%) žáků (GYMKT). Nejvyšší hodnotu vybralo 18 (18%) žáků (SOU) a 9 (9%) žáků (GYMKT), kteří jsou na počítači 3-4 hodiny denně.

Graf č. 12: K čemu PC nejvíce využíváš?

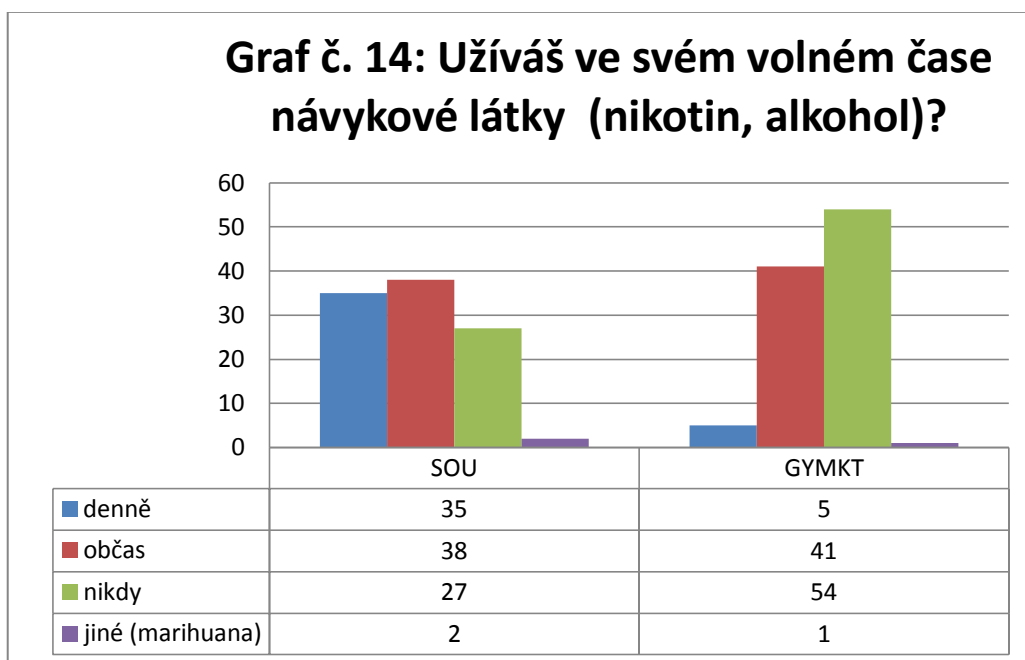
Z následujícího grafu můžeme vidět, že počítač využívá 40 (47%) žáků (GYMKT) hlavně ke studiu, což se nedá říct o (SOU). Pouze 5 (6%) žáků (SOU) uvedlo, že PC nejvíce využívá ke studiu. 7 (9%) žáků (SOU) a 13 (15%) žáků (GYMKT) uvedlo, že na počítači nejčastěji získávají informace o světě. 24 (31%) žáků (SOU) a 16 (19%) žáků (GYMKT) uvedlo, že nejčastěji na počítači komunikují se svými přáteli. Nejvíce žáků (SOU) 27 (34%) používá počítač k hraní her, což uvedlo i 9 (10%) žáků (GYMKT). Ke sledování filmů používá počítač 16 (20%) žáků (SOU) a 6 (7%) žáků (GYMKT). Dva žáci (2%) gymnázia používají nejčastěji počítač k programování.

Graf č. 13: Kolik hodin se denně díváš na televizi?

Z následujícího grafu vidíme, že dotazovaní respondenti moc času u televize netráví. 70 (70%) žáků (GYMKT) a 57 (57%) žáků (SOU) tráví u televize 0-1 hodinu denně. 1-2 hodiny denně tráví u televize 21 (21%) žáků (SOU) a 26 (26%) žáků (GYMKT). 12 (12%) žáků (SOU) a 4 (4%) žáků (GYMKT) tráví u televize 2-3 hodiny denně. Nejvíce u televize tráví 10 (10%) žáků (SOU), kteří denně sledují televizi 3-4 hodiny.

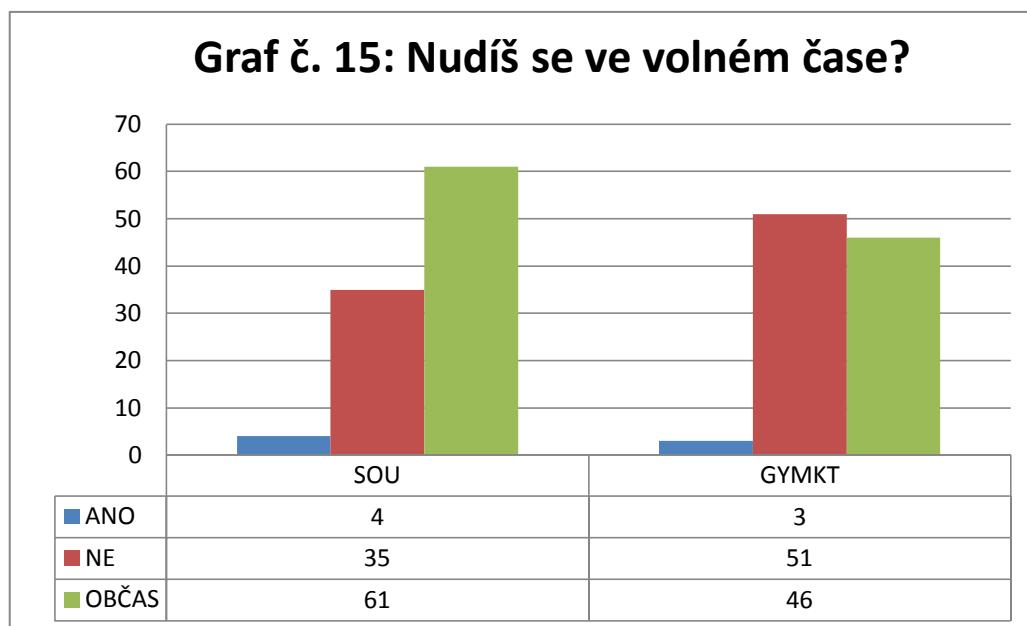
Graf č. 14: Užíváš ve svém volném čase návykové látky (nikotin, alkohol)?

Jak ukazuje graf, denně návykové látky typu alkohol nebo nikotin užívá 35 (35%) žáků (SOU) a pouze 5 (5%) žáků (GYMKT). 38 (38%) žáků (SOU) užívá návykové látky občas, stejně tak i 41 (41%) žáků (GYMKT). Jak uvedlo 54 (54%) žáků (GYMKT) návykové látky neužívají nikdy, stejně tak i 27 (27%) žáků (SOU). Do položky jiné, uvedli 2 žáci (SOU) a 1 žák (GYMKT), že občas užívají marihuanu.

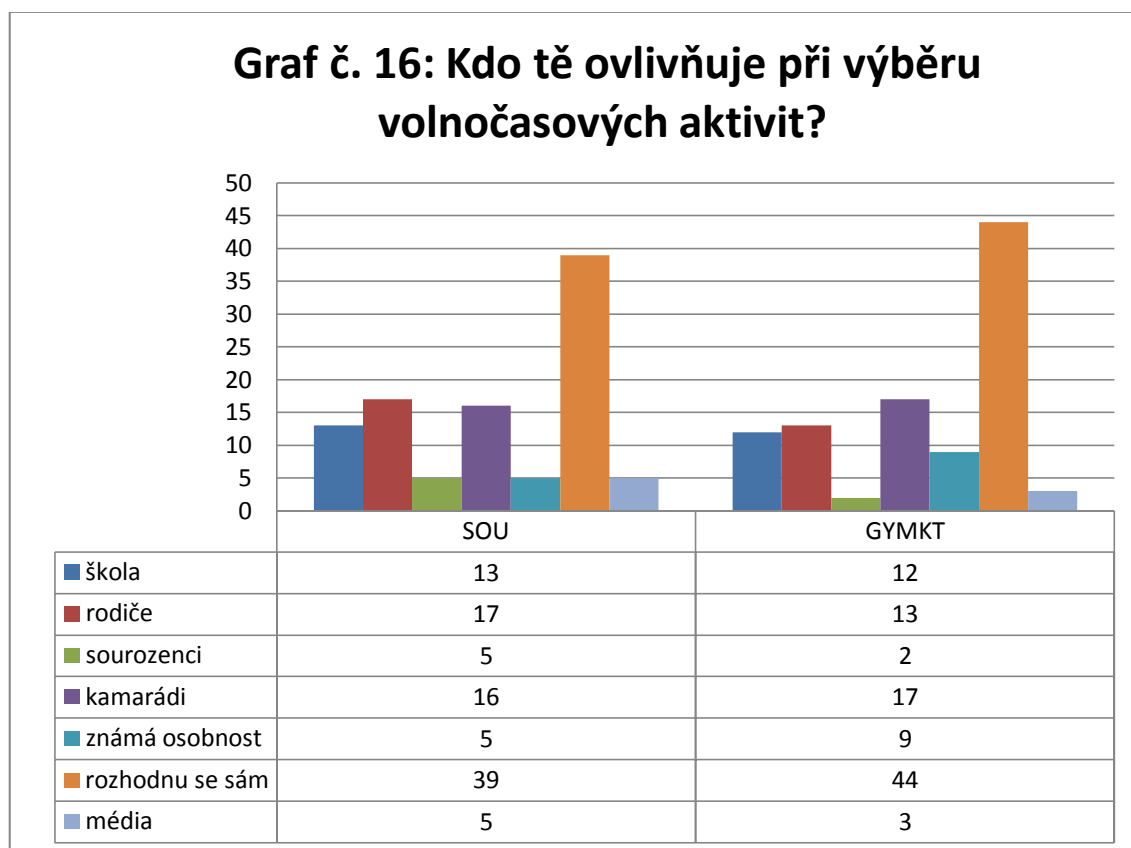

Graf č. 15: Nudíš se ve volném čase?

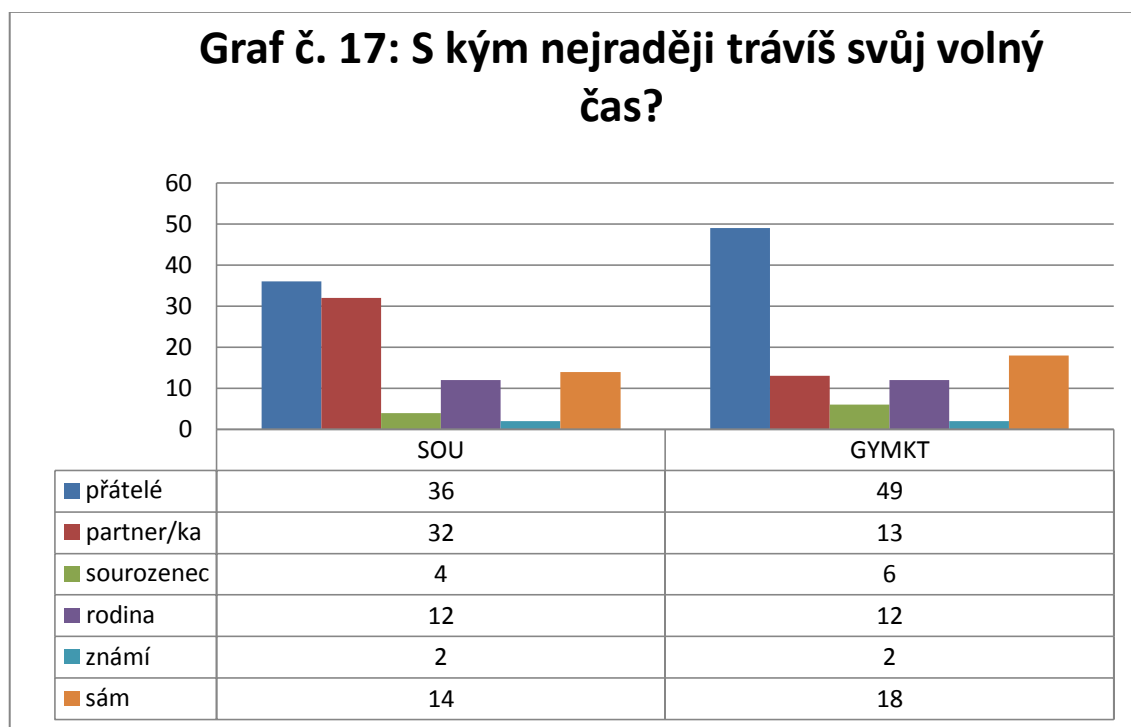
Jak můžeme vidět z grafu, tak ve svém volném čase se nudí pouze 7 dotazovaných žáků. Z (SOU) se nudí 4 (4%) žáků a z (GYMKT) se nudí pouze 3 (3%) žáci. 35 (35%) žáků (SOU) a 51 (51%) žáků (GYMKT) uvedlo, že se vůbec nenudí. Občas nudu pociťuje 61 (61%) žáků (SOU) a 46 (46%) žáků (GYMKT).

Graf č. 16: Kdo tě ovlivňuje při výběru volnočasových aktivit?

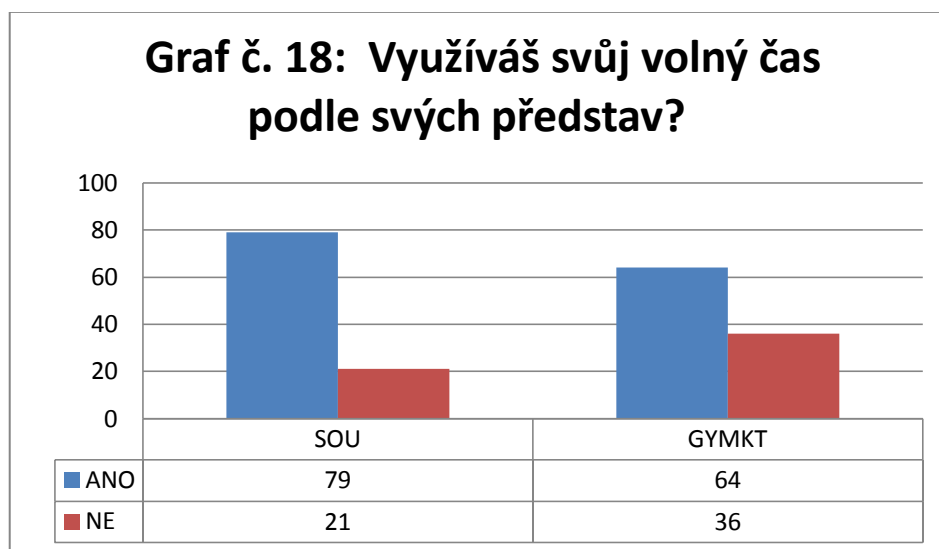
Jak ukazuje graf, školou se nechá při výběru volnočasových aktivit ovlivnit 13 (13%) žáků (SOU) a 12 (12%) žáků (GYMKT). Rodiče více ovlivňují žáky (SOU), což uvedlo 17 (17%) žáků (SOU) a 13 (13%) žáků (GYMKT). Nepatrným rozdílem jsou více ovlivňováni sourozenci žáci (SOU), což uvedlo 5 (5%) žáků (SOU) a 2 (2%) žáci (GYMKT). 16 (16%) žáků (SOU) a 17 (17%) žáků (GYMKT) uvedlo, že jsou ovlivněni svými kamarády. 5 (5%) žáků (SOU) a 9 (9%) žáků (GYMKT) uvedlo, že se nechají inspirovat známou osobou. Ve výsledku se prokázalo, že nejvíce dotázaných žáků se nenechá při výběru aktivit ovlivnit nikým. 39 (39%) žáků (SOU) a 44 (44%) žáků (GYMKT) uvedlo, že si o své volnočasové aktivitě rozhodnou sami. Pouze 5 (5%) žáků (SOU) a 3 (3%) žáci (GYMKT) se nechá ovlivnit médii.

Graf č. 17: S kým nejraději trávíš svůj volný čas

Jak uvedla většina dotázaných, 36 (36%) žáků (SOU) a 49 (49%) žáků (GYMKT) nejraději tráví čas se svými přáteli. Větší rozdíl je u trávení času s partnerem, což uvedlo 32 (32%) žáků (SOU), ale pouze 13 (13%) žáků (GYMKT). Tenhle rozdíl se dá vysvětlit tím, že dotazovaní žáci (SOU) jsou starší než žáci (GYMKT), kteří možná ještě nemají partnera. Rodinu uvedlo 12 (12%) žáků (SOU) i 12 (12%) žáků (GYMKT). Najdou se i tací, kteří rádi tráví volný čas o samotě a to 14 (14%) žáků (SOU) a 18 (18%) žáků (GYMKT).

Graf č. 18: Využíváš svůj volný čas podle svých představ?

79 (79%) žáků (SOU) a 64 (64%) žáků (GYMKT) využívá svůj volný čas podle svých představ. 21 (21%) žáků (SOU) a 36 (36%) žáků (GYMKT) nevyužívá svůj volný čas podle představ.

Ti, kteří odpověděli NE, jako nejčastější důvod uváděli nedostatek financí nebo nedostatek volného času. Dva dotazovaní žáci uvedli, že kroužek, na který by chtěli chodit, v našem městě není. Dvě žákyně odborného učiliště uvedly, že jim brání lenost.

7 DISKUZE

Má výzkumná otázka číslo 1 byla, že předpokládám, že více jak 50% gymnazistů má zájmový kroužek, který pravidelně navštěvuje na rozdíl od žáků odborného učiliště, kde předpokládám alespoň 10% účast na zájmovém kroužku. Odpověď na výzkumnou otázku je, že na zájmový kroužek dochází pravidelně 60% gymnazistů a 21% žáků odborného učiliště. U některých žáků gymnázia jsem byla překvapena, jak často se svému zájmu věnují a do toho stíhají přípravu do školy. I když 79% žáků odborného učiliště nedochází na zájmové aktivity, neznamená to, že nedělají nic užitečného. Kluci často uváděli, že ve svém volnu jezdí na motorce nebo opravují auta, což se váže k jejich oboru na odborném učilišti. Jedna žákyně taktéž uvedla cukrařinu jako obor, kterému se učí a věnuje se jí i ve volném čase. Výzkumná otázka se potvrdila.

Má výzkumná otázka číslo 2 byla, že předpokládám, že gymnazisté budou mít méně volného času, protože se více věnují školní přípravě než žáci odborného učiliště. Odpověď na výzkumnou otázku je následující: 46% žáků odborného učiliště uvedlo, že mají denně 4-5 hodin volného času, což je skoro polovina dotázaných. Žáci gymnázia nejčastěji uváděli, že mají 2-3 hodiny volného času denně. Jak se ukázalo, i když žáci odborného učiliště mají dostatek volného času, tak ho nevěnují školní přípravě. 71% žáků (SOU) uvedlo, že věnují školní přípravě 0-1 hodiny denně. Nejvíce gymnazistů (43%) uvedlo, že denně věnují školní přípravě 1-2 hodiny a dalších 21% uvedlo, že věnují školní přípravě 2-3 hodiny denně. Výzkumná otázka se potvrdila.

Má výzkumná otázka číslo 3 byla, že předpokládám, že žáci odborného učiliště se více dívají na televizi a tráví více času na počítači než žáci gymnázia. Tahle výzkumná otázka se nepotvrdila, nedá se říct, že žáci odborného učiliště tráví více času koukáním na televizi než žáci gymnázia, dokonce se ukázalo, že sledování televize není moc oblíbená činnost. 57% žáků (SOU) a 70% žáků (GYMKT) tráví u televize 0-1 hodiny denně. 34% žáků (SOU) tráví u počítače nejčastěji 0-1 hodiny denně a 35% žáků (GYMKT) tráví u počítače 1-2 hodiny denně. V dalších položkách jsou jen nepatrné rozdíly, které jsou podrobně popsány pod grafem č. 13 a č. 12.

Má výzkumná otázka číslo 4 byla, že předpokládám, že většina všech dotázaných žáků tráví nejraději svůj volný čas s přáteli. Tato výzkumná otázka se potvrdila. 36% žáků středního odborného učiliště a 49% žáků gymnázia, tráví nejraději svůj volný čas s přáteli. Hned poté žáci odborného učiliště uváděli svého partnera a to 32% dotázaných. Pouze 13% žáků gymnázia uvedlo svého partnera, jako někoho s kým rádi tráví volný čas. To prisuzuji nižšímu věku žáků gymnázia oproti starším žákům z odborného učiliště.

Má výzkumná otázka číslo 5 byla, že předpokládám, že žáci gymnázia více navštěvují městskou knihovnu a ZUŠ J. Kličky než žáci odborného učiliště, kteří naopak více navštěvují Music klub Střelnice. Tato výzkumná otázka se potvrdila. Městskou knihovnu navštěvuje 19% žáků středního odborného učiliště a 45% žáků gymnázia. ZUŠ J. Kličky navštěvuje 20% žáků gymnázia a pouze 3% žáci odborného učiliště. Music club Střelnici navštěvuje více žáků odborného učiliště a to 29% a o trochu méně 22% žáků gymnázia. Podrobný přehled návštěvnosti jednotlivých zařízení je přiložen v přílohách práce.

Poslední 6. výzkumná otázka předpokládala že, více jak 70% všech dotazovaných žáků využívá svůj volný čas podle svých představ. Pokud ne, předpokládám, že hlavním důvodem je nedostatek financí. Tato výzkumná otázka se částečně potvrdila. 79% žáků odborného učiliště využívá svůj volný čas podle představ, stejně tak i 64% žáků gymnázia. Ti, kteří nevyužívají svůj volný čas podle představ, nejčastěji uváděli nedostatek financí (žáci SOU) a žáci gymnázia uváděli, že nemají dostatek volného času.

8 ZÁVĚR

Teoretická část bakalářské práce měla nastínit čtenáři základní informace o volném čase mládeže. Teoretická část práce je rozdělena na 4 kapitoly. Ve druhé kapitole jsou popsány funkce volného času, postupný rozvoj volného času a podíl jednotlivých činitelů (rodina, vrstevníci, škola, média), kteří ovlivňují volný čas. Dále práce vymezuje účastníky volného času a jejich diferenciaci podle věku, pohlaví, psychické a fyzické kondice. Dále je v práci zmínka o podcenění volného času a nuditě, se kterou se moji dotazovaní respondenti setkávají jen ojediněle. Třetí kapitola je celá věnována mládeži a popisuje období dospívání a zájmy dospívajících a jejich hodnoty. Čtvrtá kapitola definuje mimoškolní výchovu a obsahuje soupis vybraných školních i neškolních zařízení pro volný čas v Klatovech. V přílohách práce je tabulka, která ukazuje, zda žáci odborného učiliště a žáci gymnázia vybrané zařízení navštěvují.

Pátá až sedmá kapitola je věnována praktické části. Cílem praktické části bylo porovnat trávení volného času u žáků středního odborného učiliště oproti žákům z gymnázia v Klatovech a zodpovědět výzkumné otázky, které jsem si kladla v podkapitole 5.2. Všechny výzkumné otázky byly zodpovězeny. Čtyři výzkumné otázky byly potvrzeny, jedna se nepotvrdila a jedna se potvrdila pouze částečně. Výzkumné otázky jsem skládala s představou toho, že žáci odborného učiliště jsou rozjívení a nevěnují škole žádný čas a většinou sledují televizi či hrají hry na PC nebo opravují svoji motorku či auto. O tom, že jsou rozpustilí, jsem se přesvědčila prakticky hned po vstupu do třídy. Zatímco gymnaziální žáky jsem si představovala jako pilné a svědomité žáky, kteří mají plno zájmů, což se částečně potvrdilo.

Výzkum byl proveden na dvou středních odborných učilištích a jednom gymnáziu. Na prvním odborném učilišti bylo rozdáno 50 dotazníků strojním mechanikům a opravářům motorových vozidel a na druhém odborném učilišti bylo rozdáno 50 dotazníků cukrářům a 50 dotazníků kuchařům. Na čtyřletém gymnáziu bylo rozdáno 100 dotazníků.

Díky psaní této bakalářské jsem mohla nahlédnout do třech různých škol, porozhlédnout se tam a přijít do kontaktu se žáky a učiteli, kteří byli velice vstřícní.

SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje:

- 1) ČESKÁ RADA DĚTÍ A MLÁDEŽE, *Mládež České republiky: informační publikace o dětech a mládeži v České republice*. Praha : Česká rada dětí a mládeže, 2008, 29 s.
- 2) BABIAKOVÁ, S., BRINDZA, J., ĎUROŠOVÁ, E. *Pedagogika vol'neho času a školské kluby dětí*. Banská Bystrica : Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, 2007, 80 s. ISBN 978-80-8083-431-9
- 3) HÁJEK, B., HARMACH, J., HOFFMANN, O. *Děti, vedoucí a volný čas*. Praha : Institut dětí a mládeže MŠMT, 2004, 120 s. ISBN 80-86784-06-1
- 4) HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha : Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-7178-927-5.
- 5) HÁJEK, B., HOFBAUER B., PÁVKOVÁ J. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času..* Praha : Portál, 2011, 240s. ISBN 978-80-262-0030-7
- 6) JEDLIČKA, R., KLÍMA, P., KOŤA, J. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha : Themis, 2004, 478 s. ISBN 80-7312-038-0
- 7) KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti – čas výchovy*. Praha : Portál, 2012, 167 s. ISBN 978-80-262-0450-3
- 8) LABÁTH, V., SMIK, J., AMBRÓZOVÁ, A., *Riziková mládež*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2001, 156 s. ISBN 80-85850-66-4
- 9) MACEK, P. *Adolescence*. Praha : Portál, 2003, 141 s. ISBN 80-717-8747-7
- 10) PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Praha : Portál, 1999, 229 s. ISBN 80-7178-295-5

- 11) SAK, P., SAKOVÁ, K. *Proměny české mládeže*. Praha : Svoboda Servis, 2004, 240 s. ISBN 80-86320-33-2
- 12) SELUCKÝ, R. *Člověk a jeho volný čas : Pokus o ekonomickou formulaci problému*. Praha : Československý spisovatel, 1966, 203 s. ISBN 22-167-66
- 13) SPOUSTA, V. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno : Masarykova univerzita, 1994, 173 s. ISBN 80-210-1007-X
- 14) VAŠUTOVÁ, M. *Pedagogické a psychologické problémy dětství a dospívání*. Ostrava : Filozofická univerzita, 2005, 280 s. ISBN 80-7042-691-8

Elektronické zdroje:

- 1) *Domov mládeže při VOŠ a SZŠ* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.oakt.cz/ubytovani.php>
- 2) *Dům dětí a mládeže Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://ddm.klatovy.cz/ddm/>.
- 3) *Český červený kříž*. [online]. 2013 [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: http://www.cervenyriz.eu/cz/oblastni_spolek.aspx?Id=112.
- 4) *Gymnázium Jaroslava Vrchlického* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.klatovynet.cz/gymkt/stredoskolskyklub.asp>.
- 5) *Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Klatovy* [online].
[cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.oakt.cz/jazyk/index.php>.
- 6) *Klatovsko na kole: Cyklotrasa č. 38* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z:
<http://www.klatovskonakole.cz/klatovskonakole/fr.asp?tab=kcyklo&id=45>.
- 7) *Klatovský firemní a informační portál* [online]. 2010 [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://infoklatovy.cz/?page=firma&id=56>
- 8) *Klub přátel Klatovska* [online]. [cit. 2015-03-16].
Dostupné z: <http://www.kpk.klatovynet.cz/kpk/>.

- 9) *Krytý plavecký areál Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.klatovynet.cz/ts/bazen-zakladni.asp>.
- 10) *Městská knihovna Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-16].
Dostupné z: <http://www.knih-kt.cz/>
- 11) *Městské kulturní středisko Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.mksklatovy.cz/mkskt/kluby.asp>.
- 12) *Městský úřad Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.klatovy.cz/mukt/>.
- 13) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha : 2002. Dostupné z:
<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:vusd4KsJbHsJ:aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>.
- 14) *Oblastní charita Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-16].
Dostupné z: <http://www.charitakt.cz/>
- 15) ROZUM, Z. Kriminalita dětí a mládeže- příčiny a východiska. *Pedagogická orientace* 2008, roč. 18, č. 3, s. 77-91. ISSN 1211- 4669.
Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1191/916>.
- 16) *SDH Klatovy* [online]. 2009 [cit. 2015-03-16].
Dostupné z: http://www.sdhklatovy.cz/?page_id=359.
- 17) *Skbm xklatovy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://skbm xklatovy.webnode.cz/>.
- 18) *Středisko Královák Klatovy* [online]. 2011 [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.kralovak.cz/>.
- 19) *Střední průmyslová škola Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.klatovynet.cz/spskt/>.

- 20) *Střední škola zemědělská a potravinářská, Klatovy* [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.sszp.kt.cz/index.php?page=160&lang=cz&r=26>.
- 21) *Šachklub Sokol Klatovy* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16].
Dostupné z: <http://www.sachy-klatovy.cz/>.
- 22) *Tělocvičná jednota Sokol Klatovy* [online]. 2010 [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://infoklatovy.cz/?page=firma&id=56>.
- 23) *Tělovýchovná jednota Klatovy* [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.firmy.cz/detail/231781-telovychovna-jednota-klatovy-klatovy-iii.html>.
- 24) *Tenisový klub: LTK Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://lkt-klatovy.cz/tenisovy-klub-2/>.
- 25) *Triatlon Klub Klatovy: Author Král Šumavy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.sumavanet.cz/triatlon/onas.asp>.
- 26) *Ubytování - VOŠ, OA, SZŠ a Jazykové školy Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.oakt.cz/ubytovani.php>.
- 27) *Wellness hotel Centrál: ubytování Klatovy*. [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.centraalkt.cz/>.
- 28) *WellnessM: Cvičení pro dospělé* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné: <http://www.wellnessm.cz/dospeli.php>.
- 29) *Základní umělecká škola Josefa Kličky* [online] 2013. [cit. 2015-03-16].
Dostupné z: <http://www.zusklatovy.cz/>
- 30) *Zimní stadion Klatovy* [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://zimak.klatovynet.cz/zimak/zimnistadion.asp>.

PŘÍLOHY

1. Tabulka ukazuje, zda žáci (SOU) znají či neznají vybraná zařízení v Klatovech.
Číslice v tabulce znamená počet žáků.

Zařízení	Znám, navštěvuji	Znám, nenavštěvuji	Neznám
Dům dětí a mládeže	8	78	14
ZUŠ Josefa Klíčky	3	39	58
Městská knihovna	19	66	15
Nízkoprahový klub Budík, Chapadlo	5	41	54
TJ Sokol Klatovy	3	70	27
Music club Střelnice	29	65	6
Středoškolský klub, J.Vrchlického	2	73	28

2. Tabulka ukazuje, zda žáci (GYMKT) znají či neznají vybraná zařízení
v Klatovech.

Zařízení	Znám, navštěvuji	Znám, nenavštěvuji	Neznám
Dům dětí a mládeže	9	85	8
ZUŠ Josefa Klíčky	20	52	28
Městská knihovna	45	51	4
Nízkoprahový klub Budík, Chapadlo	1	33	67
TJ Sokol Klatovy	4	75	21
Music club Střelnice	22	73	5
Středoškolský klub J.Vrchlického	25	72	3

Dotazník

Vážení Studenti,

Jmenuji se Libuše Nová a studuji 3. ročník Pedf UK v Praze obor biologie a výchova ke zdraví. **Prosím** Vás o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci na téma: **Trávení volného času mládeže v Klatovech. Získané odpovědi budou použity jen pro mou práci. Dotazník je anonymní. Předem děkuji za vyplnění dotazníku a BERTE V ÚVAHU, ŽE SE PTÁM NA VOLNÝ ČAS VE ŠKOLNÍM ROCE, NIKOLIV O PRÁZDNINÁCH.**

- 1) **Jsem:**   a) muž   b) žena
- 2) **Věk:**
- 3) **Bydliště:**   a) město   b) venkov   c) v týdnu internát/ o víkendu **město** nebo **vesnice**
- 4) **Na jakou chodíš školu?**   A) Gymnázium   B) Střední odborné učiliště
- 5) **Máš nějaký zájmový kroužek, který pravidelně navštěvuješ?**
a) ANO (doplň, kolikrát týdně se kroužku věnuješ).....
b) NE

Pokud **ANO** napiš, který zájmový kroužek navštěvuješ.....

Navštěvuješ tento kroužek v Klatovech?   ANO - NE

6) **Napiš, co děláš, když ti skončí škola.**

.....

- 7) **Kterou denní dobu se věnuješ volnému času?**
a) 14.00-16.00 hod b) 16.00-18.00 hod c) 18.00-21.00 hod d) jiné, napiš.....
- 8) **Kolik máš denně volného času?**
a) 0-1hod   b) 1-2hod   c) 2-3hod   d) 3-4hod e) 4-5hod
- 9) **Kolik hodin denně věnuješ školní přípravě?**
a) 0-1hod   b) 1-2hod   c) 2-3hod   d) 3-4hod

10) **Kolik hodin denně strávíš na počítači?**

- a) 0-1hod   b) 1-2hod   c) 2-3hod   d) 3-4hod

Napiš, k čemu PC nejvíce využíváš .....

11) **Kolik hodin se denně díváš na televizi?**

- a) 0-1hod   b) 1-2hod   c) 2-3hod   d) 3-4hod

12) **Užíváš ve svém volném čase návykové látky (nikotin, alkohol)?**

a) denně   b) občas   c) nikdy   d) jiné, dopiš.....

13) **Nudíš se ve volném čase?**

a) ANO   b) NE   c) NĚKDY

14) **Kdo tě ovlivňuje při výběru volnočasových aktivit? (můžeš vybrat i více možností)**

a) škola   b) rodiče   c) sourozenci   d) kamarádi   e) známá osobnost   f) nikdo-
rozhodnu se sám   g) média (televize, internet)

15) **S kým nejraději trávíš svůj volný čas? (můžeš vybrat i více možností)**

a) přátelé   b) partner   c) sourozenec   d) rodina   e) známí   f) sám

16) V následující tabulce jsou vypsány školská i neškolská zařízení pro výchovu ve volném čase a jedna diskotéka v Klatovech. Označ křížkem, zda je znáš, popřípadě navštěvuješ.

Zařízení	Znám, navštěvuji	Znám, nenavštěvuji	Neznám
Dům dětí a mládeže			
ZUŠ Josefa Klíčky			
Městská knihovna			
Nízkoprahový klub Budík, Chapadlo			
TJ Sokol Klatovy			
Music club Střelnice			
Středoškolský klub, Gymnázium J.Vrchlického			

17) Využíváš svůj volný čas podle svých představ?

- a) ANO   b) NE

Pokud NE, co ti brání? (můžeš vybrat i více možností)

a) nedostatek financí   b) nedostatek volného času   c) nemám s kým chodit na zájmový kroužek

d) v našem městě takový kroužek není   e) jiné, napiš .....

18) Napiš nejoblíbenější aktivity svého volného času.

Děkuji za vyplnění dotazníku ☺